

Compl

REC'D JAN 22 1977

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. 8
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

VIENYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

91 M. 1 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1977 M. SAUSIO [JANUARY] 7 D.

Telephone
APplegate 7-7257

30 CENTŲ

Žiema Lietuvoje. Ten, kaip ir čia, slidinėjimas yra mėgiamiausias žiemos sportas.

Amerikoje nelegaliai gyvena apie 8 milijonai imigrantų

Teisingumo departamento žinios nelegaliai atvykusių į JAV yra tarp šešių ir aštuonių milijonų, maždaug tiek, kiek ir bedarbių.

1975 metais 655,814 nelegalių užsieniečių suimta ir be apklausinėjimų deportuota. Dar 23,438 deportuoti po ilgesnio tyrimo, sužinojus, kad jie tikrai neturi teisės čia gyventi ir dirbti. Daugiausia jų buvo iš Meksikos.

Meksikoje 1945 buvo 20 milijonų gyventojų, o šiandien jau 60 milijonų. Iš jų 20 procentų bedarbiai. Meksika pripažįsta, jog, baigiantis šiam šimtmečiui, gyventojų turės 100 milijonų, o buvęs prezidentas Luis Echeverria teigia, jog 2000 metais gali siekti ir 127 milijonus.

1965 buvo nustatyta kvota emigrantams iš Meksikos gan aukšta —

62,000, kai kitoms šalims toli iki to. Pvz. iš Britanijos 12,000, Vokietijos 5,000, Prancūzijos 2,000, Graikijos 10,000, Italijos ir Portugalijos po 11,000, Filipinų 31,000, Pietų Korėjos 28,000, Indijos 14,000, Taivano 9,000, Hong Kongo 12,000, Japonijos ir Tajo po 4,000, Kanados 11,000, Kubos 25,000, Dominikonų Respublikos 14,000, Jamaikos 10,000 ir t. t. Viso legalių imigrantų buvo 386,194.

PASKIRTAS LTSR UŽSIENIO REIKALŲ MINISTRU

Sausio 1 d. Vilniaus Tiesoje pranešta, kad Lietuvos TSR Aukščiausios Tarybos prezidiumo įsaku Vytautas Zenkevičius paskirtas Lietuvos TSR užsienio reikalų ministru.

SVARBESNIEJI 1976 METŲ ĮVYKIAI

Stai ir vėl kalendorius apsisuko ir savo sparnais į praeitį nunešė daug įvairių įvykių, kurie vienaip ar kitaip yra susiję ir turės įtakos ir tarptautinių santykių plėtote, bus reikšmingi Amerikos, jos lietuvių ir viso pasaulio lietuvių politiniam, tautiniam, kultūriniam, visuomeniniam ir asmeniniam gyvenimui.

Lietuvius, suprantama, daugiausia domina įvykiai iš lietuviškojo pasaulio ar tiek, kiek jie juos liečia. Gal ir nepilna ši praeitų metų apžvalga, bet ji apima visas lietuviškas sritis, kaip jos buvo Vienybės puslapiuose užfiksuotos.

Sukaktys

Suprantama, svarbiausias įvykis — tai JAV 200 metų nepriklausomybės sukaktis, kurią lietuviai minėjo tiek didžiuosiuose, tiek mažesniuose miestuose. Kulminaciniu punktu, žinoma, buvo tai sukakčiai atžymėti skirta Penktoji Tautinių šokių šventė Chicagoje.

Toliau eina lietuviškos sukaktys, kurių artimiausia Vienybei buvo jos pačios 90 m. sukaktis. Susivienijimas Lietuvių Amerikoje taip pat paminėjo savo 90 m. sukaktį. Savo 75 m. gyvavimo sukaktį atžymėjo Cheledinų vadovaujamas bankas Philadelphijoje. 60-ties metų sukaktis pernai atžymėjo ir laikraščiai Dirva, Cleveland, Ohio su Darbininku, Brooklyn, N. Y. Žurnalas Lietuvių Dienos, Los Angeles, Cal. atšventė savo 25-etį.

Jokūbo Stuko įkurtoji New York-New Jersey ir vadovaujama "Lietuvos Atsiminimų" radijo programa minėjo 35-erių, o Romo Kezio vadovaujama radijo programa "Laisvės Žiburys" — 10-ties metų sukaktį.

Dainavos ansamblis Chicagoje minėjo 30 m. sukaktį, o Chicagos Lietuvių Opera paminėjo savo 20-etį, pastatydama tris originalias ir specialiai parašytas lietuviškas operas.

Argentinos lietuviai minėjo 50 m. sukaktį nuo savo Centro įkūrimo Buenos Aires mieste, o Brazilijos lietuviai gausybė renginių prisiminė penkiasdešimties metų sukaktį nuo pagrindinės masinės imigracijos pradžios į tą šalį.

Pereitais metais savo 70 metų sukaktis ar tai koncertais ar meninėm parodom ar vakarais atžymėjo Kanadoje dail. Antanas Tamošaitis, Washingtone — rašytojas Antanas Vaičiulaitis, Philadelphijoje — buv. Lietuvos operos solistė Juzė Augaitytė, Floridoje — dail. Ant. Rūkštelė, Bostone — smuikininkas Izidorius Vasyliūnas, Putnam, Conn.

buvo net trys sukaktuvininkai — prel. Pranciškus Juras ir visuomeninė Magdalena Galkienė, sulaukę po 85 m. amžiaus, ir žurnalistė dr. Ona Labanauskaitė, sulaukusi 75 m. amžiaus. Kalifornijoje dr. Aldona Šliūpaitė atšventė savo 90 m. amžiaus sukaktį, o Bostone muzikas Julius Gaidelis paminėjo savo kūrybinio darbo 25 m. sukaktį.

Lietuvoje

Lietuvos menininkai, rašytojai, architektai ir kitų sričių specialistai taip pat pasiekė didelių laimėjimų. Jų tarpe prisimintinas rašytojas Jonas Avyžius, už savo apysaką "Sodybų tuštėjimų metas". laimėjęs TSRS Lenino vardo premiją ir M. K. Čiurlionio vardo meno mokyklos orkestras, Vakarų Berlyne laimėjęs aukso medalį.

Pereiti metai pasiliks žinomi ir lietuvių dalyvavimu Eucharistiniame kongrese Philadelphijoje, taip pat pagarsėjusia Bostono lietuvių moksleivių grupės ekskursija į Lietuvą ir Lietuvos kultūrininkų ekskursija į JAV, Chicagoje ir Brooklyne įvykusia Ankstyvesniosios lietuvių ateivijos veiklos paroda.

Netekome daug veikėjų

Deja, 1976-ieji buvo ir negeri lietuviams. Į amžinatvę nuėjusių mūsų tautiečių tarpe buvo žymių kultūros ir visuomenės veikėjų, kiek emigracijoje, tiek ir plačioje Lietuvoje. Pernai lietuviai neteko dramos aktorių Stasio Pirkos ir Aldonos Eretaitės, muzikų, kompozitorių — Broniaus Jonušo, Stasio Kalvaičio, Kazio Steponavičiaus ir Vlado Jakubėno. Gegužės mėn. mirė brooklynietis veikėjas ir Vienybės bendradarbis Pranas Narvydas, o birž. 19 d. — Vienybės rėmėjas Andrius Lapė. Liepos 12 d. mirė ilgametis ALTOs valdybos ir daugelio kitų organizacijų veikėjas ir Sandaros laikraščio redaktorius Mikas Vaidyla. Metų pabaigoje mirė kalbininkas Leonardas Dambriūnas.

Lietuvoje pernai mirė dail. Vytautas Palaima, operos veteranas solistas J. Mažeika ir operos solistas V. Adamkevičius, dail. Jonas Svažas ir daug kitų žymių kūrėjų.

Nukelta į 6 psl.

VIETOJ IZRAELIO Į AMERIKĄ

— Apie 4,000 žydų, 1976 gavusių vizą emigruoti į Izraelį, tebėra Romoje ir laukia leidimo į Ameriką, ne ten, kur ketino išvykti. Kongresmanas Joshua Eilberg (D. Pa.) sakė, kad jie gaus vizą į Ameriką.

VIENYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD
was established in 1886 by Juozas J. Paukstys in Plymouth, Pa. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Vienybė is published bi-weekly by Valerie Tysliava and Joseph N. Tysliava. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor Valerie Tysliava; Assistant Ann Waiwada; Business Manager and Photo Editor Joseph N. Tysliava; Senior Editor Vytautas Širvydas. Contributing Editors: Demie Jonaitis, Juozas Kreivenas, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zalatorius.
Subscription rates: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved. Editorial and Administrative Offices at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone: APplegate 7-7257.

mes

Vytautas Širvydas

Ivykiai įvyksta kasdien, o praeina metų metai, iki jie pilnai išsiaiškina. Kiekvieną gruodžio mėn. kas nors mūsų laikų panagrinėja 1926-ųjų metų perversmą Lietuvoje. Vienybė ir Dirva tada buvo vieninteliai Amerikos lietuvių laikraščiai, patarę laikytis blaiviai bei šalta, nes, viena, perversmas buvo pačių Lietuvos lietuvių vidaus reikalas, antra, jį įvykdė lietuvių tautinės, ne tarptautinės jėgos. Kada 1940-aisiais metais perversmą įvykdė tarptautinės jėgos, lietuviams ir Amerikoje ir Lietuvoje dėl to iš tikrųjų pasidarė pikta bei kaktu.

1926 m. perversmininkų Kauno komendantu pastatytas gen. V. Grigaliūnas-Glovackis Argentinos lietuvių laikraštyje Laikas 1951 m. gruodžio 20 d. pareiškė: "Du vyriausi sukilimo organizatoriai ir vadovai buvo prelatas M. Krupavičius ir A. Smetona, o visi kiti buvo tik vykdytojai."

Įdomu prisiminti, ką tada sakė senas Amerikos lietuvis, kuris perversmą Kaune pergyveno, tarnaudamas užsienio ministerijoje, diplomatas Bronius K. Balutis, vėliau Lietuvos atstovas Washingtone ir Londone. Seno Amerikos lietuvių Juozo Bačiūno išleistame, Vytauto Širvydo suredaguotame atsiminimų leidinyje Balutis pasakoja:

"Nuo pat pradžios linkau spėlioti, kad tikraisiais perversmo sugalvotojais buvo krikščionys demokratai, nors patį perversmą įvykdė, tautininkams pritariant, karininkai. Sleževičiaus vyriausybę juk nuvertė opozicija, o joje buvo nelyginant daugiau krikščionių demokratų, negu tautininkų. Šie, ypatingai Antanas Smetona, gal turėjo daugiau simpatijų kariuomenėje, be kurios perversmas būtų buvęs visai neįmanomas. Bet tikroji politinė opozicinė jėga krašte juk buvo krikščionys demokratai."

Balutis toliau pasakoja:

"Todėl išrodė keista, o politiniai net neloginga, kada po perversmo sudarytoje vyriausybėje svarbiausias vietas paėmė tautininkai. Sakysime, aukštieji karininkai spyrė taip daryti, bet, visgi, kažin, ar kariuomenė, pati viena, būtų drįsusi perversmą daryti, jei krašte nebūtų jutusi stiprios politinės paramos. O šioji, aišku, tegalėjo būti vien krikščionys demokratai. Jų nuolaidumą tenka aiškinti jų politinio štabo sugalvota, politiniai loginga, strategija. Tautininkus priešakin pastačius, šiems atitektų visas visuomenėje paliktas perversmo neskanumas. Tikroji krašto politinė pajėga, po senovei, būtų krikščionys demokratai."

Krikščionys demokratai, sako, tikėjosi, anksčiau ar vėliau, vėl būti pakviesti vyriausybę sudaryti, bet sukliudė "trijų pėdų milžinas" Voldemaras. Jų neįsileido nei nuolankesnis Juozas Tūbelis.

Kun. M. Krupavičius 1949 m. syki sustojo Londone pas savo seną, iš "Dzūkijos" draugą Balutį, tada ėjusį Lietuvos atstovo pareigas. Besisvečiuojant, šis kunigui ir pateikė savo pažiuą apie 1926 metų perversmo šaknis. Balutis rašo:

"Labai nustebau, kada kunigas griežtai ir trumpai atkirto — tai melas!" Tačiau, pilniau aiškinti nesileido, o Balutis, kaip geras šeimininkas, svečio aiškinti ir nespyrė.

Atrodo, kad ir šiandien reikalas tebestovi vietoje, nepilnai išaiškintas, nes Bostono Keleivis sprendžia: "Šis istorinis įvykis dar nėra rimtai išnagrinėtas." Pilnas išnagrinėjimas, tarp kitko, bene įrodytų, kad Vienybė ir Dirvos žmonių anuomet peršamoji nuotaika buvo politinė išmintis, draudusi mestis į "bendrą frontą" su mūsų komunistais, niršusiais dėl keturių jų agentų sušaudymo Lietuvoje.

Buvusiųjų Lietuvos karininkų leidžiamas žurnalas Karys 1953 m. gruodyje atspausdino New Yorko lietuvių komiteto Antanui Smetonai priimti nuotrauką, jam 1941 m. lankantis New Yorke. Iš 18 komiteto A.

Smetonai priimti narių 14 buvo Vienybės žmonės. Jų tarpe Vienybės redaktorius Juozas Tysliava su žmona Valerija ir buvę Vienybės redaktoriai Jonas Valaitis, Petras Jurgėla ir Domininkas Klinga.

Būsimose rimtose Amerikos lietuvių istorijose, be abejo, bus įrašyta Vienybės žmonių nuotaika dėl perversmo ir santykių su pirmuoju bei paskutiniu nepriklausomos Lietuvos prezidentu Antanu Smetona. Ten vieta ras, turbūt, ir Vienybės nepalaužiama parama 1917 metų pabaigoje paskelbtajam Amerikos lietuvių tada lankiusio inž. Tamo Naruševičiaus-Noraus šūkiui: "Laisva Lietuva, dabar arba niekad!"

Mūsų socialistų vadas ir Naujienų redaktorius Pijus Grigaitis tuomet išdidžiai redakciniu 1918 m. liepos 1 d. pareiškė, kad Vienybė netrukus turėsianti šito šūkio atsakyti, nes, girdi, "Lietuvos nepriklausomybės obalsis netikęs daugeliu atžvilgių, ir tie žmonės, kurie stoja už Lietuvos nepriklausomybę, turės neužilgo mainyt savo obalsį." Mainymas, tiesa, įvyko — ne Vienybės, bet Grigaičio. Nors Amerikos lietuvių seimui Brooklyne jis 1914 metais neleido dienotvarkėn įrašyti net kuklų dr. Jono Šliūpo Lietuvos autonomijos reikalavimą, 1940 metais Grigaitis ragožium apvirto, ir galvotrūkišiais ištojo kietu nariu Amerikos Lietuvių Tarybon, L. Šimučio suorganizuotą atstatyti prarastą, jau įkūnytą nepriklausomybės "obalsį", kurį Grigaitis 1918 metais laikė "daugeliu atžvilgių netikusiu."

Be abejo, būsimieji Amerikos lietuvių istorikai nuo juoko lūpas patrins ir dėl gaidžio koja paremto A. Mažiulio pareiškimo Lietuvių Enciklopedijos 1965 metų tome apie Vienybę. Girdi: "Paskutiniaisiais metais Vienybė pasisakė už vadinamąjį "kultūrinį bendradarbiavimą" ir iš vieningos lietuvių išeivijos laikysenos išsiskyrė." Didesnio pagrindo turėjo Vienybės išsiskyrimas nuo vieningos Amerikos lietuvių "bendrafrentininkų" veiklos dėl 1926 metų perversmo!

Mažiulio pareiškimą žodis žodinė pasisavino Pranas Pauliukonis (miręs 1970 m.) prof. A. Kučo suredaguotoje Amerikos Lietuvių Istorijoje 1971 m. O pats profesorius istorikas, savo anglų kalba veikale Lithuanians in America, 1975 m. sau įsikalbėta nepagydomą ligą nudailina, sukurdamas gryną pasaką: "In recent years Vienybė alienated itself from the great majority of the Lithuanian public by its seeming endorsement of collaboration with the Soviet occupant of Lithuania."

Prof. Vytautas Kavolis, kuris redaguoja išeivijos jaunųjų Lietuvos liberalų kultūros žurnalą Metmenys, 1962 m. gegužyje rašė, kad tarp ryškiai Amerikos lietuvių visuomenėje pastebimų anti ir pro komunistinių viešosios nuomonės blokų "jau keli metai pamažu, atrodo, formuojasi 'trečioji jėga', už kurią, kai kuriais atžvilgiais, įvairių asmenų būdavo ir seniau pasisakoma, bet kurios pagrindiniu veikėju šiandien darosi Vienybė. Šią trečiąją jėgą būtų galima pavadinti ne-komunistiniu bloku. Įvairių pažiūrų žmonės, kurie į šį bloką, viena ar kita prasme, jungtini, pagėidautų nepriklausomos Lietuvos, tačiau, priėję išvados, kad nepriklausomybės atstatymui apčiuopiamoje ateityje nėra realių vilčių, yra pasiryžę 'padėti lietuvių tautai', nekeldami nepriklausomybės klausimo, jei to reikalauja tie, kurie nustato sąlygas, kuriomis, apskritai, galima 'tautai padėti'."

Prof. Kavolis tiksliai spėja, kad šiam nekomunistiniam blokui Amerikos lietuviuose atsirasti veikė, it nesulaikomas Maironio upės bėgimas, tautinis išipareigojimas ir laikraštinė atsakomybė gauti ir skelbti visas žinias apie dabartinę Lietuvą. Tačiau blokininkus išpėjo neišeiti iš krašto, kad "subjektyviai 'tautai padedant', objektyviai nebūtų pasitarnaujama imperialistams". Laisvės kovotojas turi pasilikti sau laisvę kovoti.

Prof. Kavolio pažiūra, atrodo, labiau istoriniai tikslai, negu Enciklopedijos etnografo A. Mažiulio, ar istoriko A. Kučo veikaluose, nes nėra "dėdės berno brolio žmonos tetos" iš oro sugraibstyta pasakėlė, kuri paveikia tik lengvatikius, kurie Vienybės neprenumeruoja ir neskaito.

Pasaulinio masto poetas Dante savo krikščioniškosios kultūros aukso veikale apie pragarą šiam suteikė virš jo vartų užrašą: "Mane, taip pat, sukūrė Amžinoji Meilė." Vienybę, taip pat, sukūrė amžinoji Lietuvos meilė, kuri per 90 metų ją palaikė ir tebeįlaikė, nežiūrint etnografų, istorikų ir, Dantės kalba, "i tutti".

PRISTATYS DR. K. JURGĖLOS KNYGA

Lietuvos Vyčių 142 skyriaus valdyba sausio 15 d. ruošia priėmimą, kuriuo metu bus pristatyta jų ilgamečio nario dr. K. R. Jurgėlos neseniai iš spaudos išėjusi knyga "Lithuania — The Outpost of Freedom". Pobūvis įvyksta Washingtonė, The Army-Navy Club, 1627 Eye St., N. W.

Naujoji dr. Jurgėlos knyga apžvelgia lietuvių praeitį, istoriją ir kultūrą nuo Lietuvos valstybės atsiradimo viduramžiuose iki dabar. Amerikiečiams ir kitiems, kurie apie Lietuvą mažai ką nežino, tai bus didelis informacijos šaltinis. Tai

jau ketvirta stambi dr. Jurgėlos knyga apie Lietuvą. 1945 m. išėjo jo "Lithuania in a Twin Teutonic Clutch", 1961 m. — "Tannenberg, 15 July, 1410" ir 1970 m. — "The Lithuanian Insurrection 1862-1864".

Dr. Jurgėla, kuris nuo 1951 iki 1974 m. buvo Voice of America lietuviško skyriaus vedėjas, šiuo metu gyvena Bethesda, Md.

Lietuvių demokratų lyga į Amerikos Lietuvių Tarybą paskyrė St. Balzeką, R. Muloką ir J. Nasvytį, į valdybą paskyrė St. Balzeką.

Vienybė, 1977 m. sausio 7 d.

Chicagos Jaunimo Centre, kurį globoja Tėvai jėzuitai, buvo rodomi du dabartinėje Lietuvoje susukti filmai. Vienas vaizdavo Lietuvos žuvininkus, kitas — Maironio gyvenimą. Mūsų Šerlok Holmsai susekė, būk filmai, iš tikrųjų, minėjo 35 metų Lietuvos įjungimą Sovietijon, ir 25 metų karo pabaigą . . . Kaip buvo galima tikėtis iš kai kurių Chicagos lietuvių kultūrinio susipratimo, kilo audra vandens šaukšte, kurią pūtė "grinoriai", nežina, kad Amerikos konstitucija užtikrina piliečiams žodžio laisvę, kaip komisarai Maskvoje nežino, kad Sovietijos konstitucija užtikrina tikėjimo laisvę Lietuvoje.

Laisvės žodžio principą puikiai suprato, vos kelis metus Amerikoje pagyvenęs, Vienybės žmogus, kun. A. Burba, kuris Baltimorės kunigui Pautieniui, norėjusiam uždrausti laisvą žodį Jonui Šliūpiui, V. L. No. 12, 1890 m. rašė:

"Baltimorės lietuvių kūdikiškom svajonėm atsakiau, kad jie nėra tikri katalikai, jeigu per Šliūpo pamokslus ketina griūti jų bažnyčia. Mano parapijonus (Plymouth, Pa.) ir penki Šliūpai nuo katalikybės negalėtų atitraukti."

Įdomu, kad dienraštis Draugas, "atžagareivis klerikalas" stovėjo už filmų rodymą, o "pažangiųjų pirmieji" Naujienos ėjo su "grinoriais."

Prezidentas demokratas:

Ar pasuks valstybės ratą,
Kad važiuotumėm smagiai,
Ir kad viskas būt pigiau?

V. Karosas Naujienose rašo: "Nebijokim tarti žodžio senosios Amerikos lietuvių išeivijos garbei. Tik Amerikos lietuvių dėka buvo išgelbėta išvietintieji, ir 30,000 atgabenta įsikurti laisvės krašte!" Kažin kiek tų išgelbėtojų prenumeruoja senųjų Amerikos lietuvių ikurtąja

Vienybę, kurios žmonės buvo tų išgelbėtojų tarpe?

Bostono lietuviai, latvių bei estų draugėje, viešame miesto knygyne suruošė mėnesį trukusį Pasveikinimą Baltijos kraštams (Salute to the Baltic States). Buvo paskaitų, dabartinės Lietuvos skaidrių rodymas ir Adolfo bei Jono Meko filmas "Going Home", kuris, Vytauto Širvydo iniciatyva, buvo rodomas ir Nashua, N. H. miesto knygyne, per liepos mėnesio Bicentennial.

Paskaitas pateikė prof. Jurgis Gimbutas, prof. Stasys Goštautas, dr. Algirdas Budreckis ir Mykolas Drunga. Palyginus Bostono lietuvių kultūrinę veiklą su kai kuriomis Chicagos lietuvių išdaigomis, aišku, Bostono kultūra, Chicagoje (su dviem dienraščiais) — kažkas . . .

Bostonietis akademikas Perkūnas Krukonis duryk lankė lituanistikos kursų Vilniuje, susipažino su studente Zita, susituokė ir išrūpino leidimą jai atvykti ir apsigyventi su juo Bostone.

Kaip Amerikos piliečiai, VLIKO Taryba vėliausiam posėdy svarstė mūsų jaunimo, taip pat, Amerikos piliečių, važinėjimą į kursus Vilniuje. Ignas Serafinas prisiuntęs laišką su Ketvirtosios kursų laidos programa. Sakoma, klausimas buvęs "išsamiai ir net karštai" išdiskutuotas, bet atsiradę "Tarybos nariuose gana skirtingos nuomonės", todėl, lietuvišku papročiu, išrinkta komisija nuspręsti . . . ir "pareikšti savo nuomonę". Nežinoma, ar komisija atsiklaus Perkūno Krukonio.

Kai kuriuos smegenų sužeidimus išgyvenę žmonės nebeįstengia prisiminti išgyventų valandų. Aną dieną Emilija Čekienė Dirvoje metė žvilgsnį atgal į praėjusių metų lietuviškąją veiklą ir nebeprisiminė

Pirmajame 1976 m. Lituanus žurnalo numeryje yra Kongreso bibliotekos mokslinio bendradarbio dr. J. P. Balio straipsnis "Amerikos lietuvių spauda" (angliškai), redaktorių pristatytas kaip "Lietuviškųjų studijų šaltinių" IV dalis. Tame straipsnyje tarp kitko apie Vienybę sakoma štai kas:

"Leidėjai ir redaktoriai keitėsi, keitėsi ir redakcinė linija — iš religinės į socialistinę, vėliau į tautininkišką (1940-1961 redaguota J. Tysliavos) ir pagaliau į liberalinę ir kolaboruojančią su susovietinta Lietuva".

Žodis "kolaboruoti" reiškia bendradarbiauti su savo krašto okupantais. Visiems, taigi ir dr. J. P. Baliui žinoma, kad Lietuvos okupantai yra rusai. Nagi, tegu dr. Balys pasiima padidinamąjį stiklą ir suranda pastarųjų 20 metų Vienybėse bent vieną sakinį, kuriame būtų propaguojamas bendradarbiavimas su rusais Lietuvoje. Kadangi tokios minties Vienybėje nėra, tai tenka daryti išvadą, kad dr. Balys arba nemoka angliškai, arba yra piktos valios žmogus.

Neatleistina ir tai, kad žurnalo

nei SLA 90 metų jubiliejinio seimo, nei Vienybės 90 metų sukakties. Galbūt, jos žodžiais, dėl "takto ir rimties stokos"?

Iš senatvės nėra ko džiaugtis:

Tai šaka be lapų ir žiedų,
Kaip kada, tačiau, užverda kraujas,
Ir atlieka seniai didelių darbų.

Išgarsėjusioje italų La Scala operoje Milane iš dabartinės Lietuvos jau "diplomavosi" artistai-dainininkai Noreika bei Daunoras ir Kaltavičienė. Dabar diplomuojasi antroji moteris Stasiūnaitė. Iš užsienio lietuvių — niekas. Savo metu, senieji Amerikos lietuviai ten buvo nusiuntę Joną Būtėną, Eleną Aušriutę ir Menkeliūnaitę.

redaktoriai taip neapsižiūrėjo. Nederėtų moksliniam reprezentaciniam leidiniui skleisti naujienišką "teisybę". Ypač, kai tame pat Lituanus žurnale skelbiama, kad sekančiame numeryje bus nagrinėjama Palangos pionieriaus, komjaunuolio ir komunisto rašytojo M. Sluckio kūryba. Iš penkių skelbiamų straipsnių net du busiam skirti. Įdomu, kaip dr. Balys kokiam kitame savo "moksliniame" straipsnyje paaiškina tokią žurnalo liniją ir savo bendradarbiavimą jame?!

Gi kai dėl Vienybės linijos, tai ji ne kolaboracija, bet meilė Lietuvai ir lietuviui paremta. Kieno "įtakos sferoje" Lietuva bebūtų, kiekvienam lietuviui ji turi būti visada brangi. Ir šis sentimentas turi reikštis ne liežuviu, bet darbais! Kaip tik dėl to ir Vienybė, ir Lituanus, ir daug kitų leidinių labai daug dėmesio skiria ryšiams su tėvyne. Skirtumas tarp Vienybės, Lituanus žurnalo ir daugelio kitų tik tas, kad Vienybė tokį rašytoją Sluckį atrado jau prieš 15 metų, o Lituanus tik šiandien.

Tuo tarpu derėtų dr. Baliui patarti, kad, kol jis ras kokių nors įrodymų, jog Vienybė kolaboruoja su okupantu, savo "mokslines" studijas jis siuntintų į "teisybę" rašyti pasišovusius laikraščius. Ir tik reikia gailėtis dr. Balio klientų Kongreso bibliotekoje, jeigu jis ir jiemis tokią "informaciją" teikia.

DEL JUOZO TYSLIAVOS TAUTININKIŠKOS LINIJOS

Dr. J. Balys, be to, klysta rašydamas, kad 1940-1961 m. J. Tysliavos redaguota Vienybė buvusi "tautininkiška". Juozo Tysliavos redakcinė linija buvo tautinė-liberalinė. Tokia yra Vienybės linija ir dabar.

Dr. Balys, kaip ir dauguma tautininkų, atvykusių į JAV po II Pasaulinio karo, iki šiol nesupranta, kad Amerikos lietuvių sąvoka apie vadinamus tautininkus yra skirtinga nuo Lietuvos tautininkų.

Pavyzdžiui, A. Oliui organizuojant įvairius žygius Washingtone ir apjungiant tautinės minties spaudą — Vienybę ir Margutį ir tautininkišką Dirvą padėti tuos darbus vykdyti, buvo įsteigta Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga, o ne Amerikos Lietuvių Tautininkų Sąjunga. O 1956 metais, kai į ALTS vadovybę įsijungė buv. Lietuvos tautininkai, tai Juozą Tysliavą dėl jo liberalizmo ir tolerancijos kitų pažiūrų lietuviams tuometiniai tos Sąjungos teisėjai — Bartkus, Rastenis ir kiti, nutarė iš ALTS išmesti ir jį atšaukė iš Amerikos Lietuvių Tarybos, kaip Tautinės Sąjungos atstovą.

Savo nuomonę apie Lietuvos tautininkus Tysliava geriausiai apibūdino Lietuvos Aide atspausdintame rašinyje, atsisveikindamas su Lietuva ir vykdamas į Ameriką.

Už žodžius, taikomus tiems, kurie "stiprybę semia iš Lietuvos išdo," kai kurie valdininkai Lietuvoje pareiškę, kad jį reikėję už tai sušaudyti . . ."

Lietuvos prezidentui Antanui Smetonai atvykus į JAV, jam priimti komitetas New Yorke. Sėdi iš k. į d.: Juozas Laučka, tada Amerikos redaktorius; pirm. dr. Bladas K. Vencius; A. Smetona, Sofija Smetonienė, adv. Kostas Jurgėla, tada Lietuvos konsulato New Yorke sekretorius; antroj eilė: Albinas Trečiokas,

kap. Petras Jurgėla, Juozas Sagys, Marijona Strumskienė, Pranė Lapienė, Eleonora Bartkevičiūtė, Valerija Tysliavienė, dr. Matas J. Vinikas; trečioj eilė: dr. J. Valukas, Jonas Valaitis, Domininkas Klėnga, Danielius Averka, Juozas Ginkus, Jonas Baltus, Juozas Tysliava, tada Vienybės redaktorius.

TAUTOS FONDAS IR JO VEIKLA

Tautos fondo valdybos pirmininkas Ignas Gasiliūnas VLIKO seime 1976 gruodžio 4, Washington, D.C. pranešė, kad, nors Tautos fondas formaliai yra nepriklausomas, bet praktiškai jis yra VLIKui išlaikyti ir jo darbams finansuoti organizacija. VLIKO sąmatos suma — reikiama Tautos fondas turi sukelti tiek lėšų, nes kitaip sąmata negalės būti įvykdyta.

Esą, mes lietuviai turėjame, bet lygiagrečiai didėja reikalavimai: kuriasi nauji fondai, Lietuviškos skautybės fondas ir kt. prašo vis daugiau. Kiekvienas tų fondų turi gražius tikslus ir planuoja išsilaikyti iš aukų. Kiekvienas jų atakuoja potencialų aukotoją. Deja, aukotojų skaičius nedidėja. Tie, kurie aukoja, turi arba daugiau aukoti, arba aukoms skirtą sumą dalinti į daugiau dalių.

Tautos fondas turis vieną privalumą prieš kitus fondus: per Tautos fondo atstovybes ir įgaliotinius teoretiškai apima viso laisvojo pasaulio lietuvius. Tautos fondo atstovybės Kanadoje, Australijoje ir Anglijoje, pagal tenai esantį lietuvių skaičių, savo įnašą į Tautos fondą išpildo gerai.

Bet pagrindinę Tautos fondo pajamų dalį sudaro JAV lietuvių aukos. Tautos fondo įgaliotinių aktyvumas yra labai įvairus, jų tikslas pasiekti visas lietuvių kolonijas, ypač mažesnes, esančias periferijose. Pasiekus jas, Tautos fondo pajamos turėtų išsilaikyti esamame lygyje.

BOSTON, MASS.

Amerikos Lietuvių Piliiečių Draugija gruodžio 12 rinko naują vadovybę. Balsavo arti penkių šimtų narių. Draugijos pirmininku išrinktas Aleksandras Chaplikas, vicepirm. Danielius Averka, sekretorius — Antanas Matjoška, finansų sekretorius — Adomas Druzdis, išdininkas — Algirdas Mitkus, maršalka Vytautas Ivaška. Kontrolės komisija: Longinas Švelnis, Andrius Keturakis, Jonas Vizbaras. Direktoriai: Vytautas Jurgėla, Stasys Griganavičius, Adolfas Plevokas, Gediminas Ivaška, Juozas Liubinas, Stasys Drevinskas, Antanas Andriukonis.

Bostono vyrų seksteto vakaras vyks vasario 5 Lietuvių Piliiečių D-jos salėj.

Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo minėjimas vyks vasario 20 Lietuvių Piliiečių D-jos salėj.

Baltų D-jos koncertas First & Second Church salėj vyks kovo 11.

Minkų radijo metinis koncertas ir filmų vakaras vyks kovo 27 Lietuvių Piliiečių D-jos salėj.

Lena Valaitis (Anelė Valaitytė) Vokietijoje sėkmingai reiškiasi kaip puiki pramoginių dainų šlagerių perteikėja. Dažnai dainuoja įvairiose radijo stotyse ir matome šeštadieniais televizijoje. Jinai turi didelį būrį gerbėjų, kurie jai dažnai rašo. Jinai visiems atsako laiškus asmeniškai arba per sekretorę.

Lietuvių šaulių papuošta lietuviška eglutė buvo išmesta iš Cleveland, Ohio, centrinės bibliotekos dėl gaisrininkų teigimo, kad šiaudiniai papuošalai gali užsidegti. Lietuviams protestuojant ir aukšties miesto pareigūnams talkinant, šauliai gavo teisę papuošti iš naujo eglutę tautiniais papuošalais ir pastatyti bibliotekos salėje. Prie eglutės [iš kairės]. I. Muliolis, L. Čeplickienė, M. Iešmantienė, O. Mikulskienė, E. Sarkauskienė, A. Mikulskis.

BRONIAUS KAMINSKO BYLA

Connecticut valst. Hartfordo gyventojas Bronius Kaminskas, 74 metų amžiaus žmogus, teisiamas, jam priskiriami kaltinimai: 1941 m., naciams okupavus Lietuvą, prisidėjęs prie žydų naikinimo; minima ir vieta Kupras miškas, nukentėjusių skaičius — 600 žmonių, apie 60 vaikų.

Byla — imigracijos teisėjo veda — pradžioje turėjo būti New Britaine, bet dėl įvairių techniškių priežasčių, perkelta į Waterburį, kur esančios patogesnės teismui patalpos federalinės valdžios rūmuose.

Ižanginis apklausinėjimas ir buvo Waterburyje lapkričio 15 d.

B. Kaminskas paneigė jam priskiriamus kaltinimus, pasisakė esąs nekaltas.

Tą pačią dieną buvo dar tokie pat apklausinėjimai kitose 2-ose vietose Amerikoje. Kitos dvi bylos liečia latvių tautybės žmones. Pagal tada laikraščių skelbamas žinias, esą 7 tokie surasti "karo nusikaltėliai".

Dr. Petras Vileišis, tą ižanginį apklausinėjimą sekusiems televizijos žmonėms dėstė, prileisdamas, kad kaltininkas, jei kaltė įrodyta, turi būti atitinkamai baudžiamas, bet, pridėjo, už nusikaltimus Lietuvai, kitoms Pabaltijo valstybėms, J. A. Valstybėms, pasaulio teisingumui, turi būti persekiojami ir visi kiti nusikaltėliai — ypač sovietai, komunistai, fašistai ir kt.

Televizijos stotys parodė dr. P. Vileišį ir perdavė jo mintis.

Byloje apklausinėjimas paskirtas sausio 25 d. Waterburyje. B. Kaminsko advokatas, teisinės pagalbos draugijos paskirtas kaltinamajam padėti, paprašė teismą apklausinėjimą atidėti, nes jo kliento sveikata sukrikus, reikalingas operacijos ir jo ginamojo susilpnėjęs protinis pajėgumas.

B. Kaminskas, Lietuvoje buvęs račius, to amato laikėsis ir karo metu. Sovietams antrą kartą okupavus Lietuvą, pasitraukęs į Vakarų.

Prieš atvykdamas į JAV, buvęs tarnyboje saugoti maisto sandėlius.

Į Ameriką atvyko 1947 m. 1954 m. įteikęs prašymą pilietybei gauti, bet reikalo ligi galo nepabaigęs, ir likęs be JAV pilietybės.

Jam byla pradėta pagal Izraelyje gyvenančių asmenų skundus. Esą, 32 galimi kaltinimo liudininkai iš ten. Prieš kurį laiką JAV imigracijos valdininkas buvęs nuvykęs tų liudininkų apklausinėti.

Valdžios įstaigos į tą bylą įjungiančios kaltinimo liudininkų ne tik iš Izraelio, bet gal būt iš Lietuvos.

B. Kaminską ginąs advokatas sako, kad gynimas sunkus: trumpas laikas paruošti gynimą, teisės pagalbos draugija neturinti pinigų, nesą kaip pasiekti liudininkų, negalima prieiti ir prie valdiškų dokumentų.

Kaltinamasis buvo nuskirtas į dvi ligonines dėl jo sveikatos sukrikimo. Vienas daktarų net raštu pateikęs liudijimą, kad kaltinamasis taip sumenkęs, jog net negalės padėti jį ginančiam advokatui.

Imigracijos teismas, jei būtų įrodyta B. Kaminskui primetami nusikaltimai, jo negalėtų bausti, bet greičiausiai pripažintų, kad jis į JAV imigravęs neteisėtai (nuslėpęs kai kuriuos savo veiklos faktus — "karo nusikaltėlio") ir tuo atveju teismas nutartų, jog B. K. turi būti deportuotas. Bet kur? —

Marijona Grigienė, Tucson, Ariz., augina vijolinius augalus, kurių išdžiovinti vaisiai naudojami ragožėms. Lietuvoje kai kas pirtyse jas naudodavo.

JAV BENDRUOMENĖS SIDABRINIS JUBILIEJUS

1977 m. sukanka 25 m. nuo JAV Lietuvių bendruomenės įsteigimo. Organizacija dėka dr. Petro Vileišio įregistruota Waterbury, Conn., 1952 m. Per tuos 25 m. JAV LB įvairiose srityse išvarė gilią vagą. Daugelyje vietų šią reikšmingą sukaktį ruošiamasi paminėti.

Philadelphijos ir Piet. New Jersey LB apylinkės minėjimą rengia sausio 15 d., šeštadienį 7 val. v., Lietuvių namuose, 2715 E. Allegheney Ave. Minėjimui programa: dr. P. Vileišis, LB įkūrėjas, pasakys pagrindinę kalbą, Irena Veblaitienė iš Elizabeth, N. J., perduos poetų kūrybą, perskaitys Lietuvių chartą, sol. Irena Stankūnaitė. Bus pagerbti Philadelphijos visuomeniniame darbe pasižymėję asmenys.

1953 m. LB rūpesčiu steigta radijo valandėlė pasivadavusi Bendruomenės balsų, kuri tebeveikia ir dabar, teikdama informaciją ir populiarią bendruomenės veiklą. Jos vedėjais yra buvę dr. K. Ostrauskas, A. Gaigalas, o ilgiausia — H. Savickas.

Jau 3-jai iš eilės JAV LB krašto valdybai Philadelphia duoda pirminkus (V. Volertas, J. Gaila, A. A. Gečys) ir daugumą valdybos narių.

VOKIEČIAI DOMISI LIETUVIAIS

Per ukrainų veikėją Miunchene Slava Stetzko Amerikos Lietuvių Taryba gavo vokiečių studentų pagėdavimą jiems siūsti spaudos apie pogrindžio leidinius už geležinės uždangos, taip pat kitų leidinių apie pavergtas tautas. Tuos leidinius jie platins savo kolegų tarpe. Jiems pasiūstas leidinių didesnis kiekis.

Iš Bonnos atvykęs V. Vokietijos parlamento narys, Herbert Hupka, priklausąs jų Užsienio reikalų komitetui, Silezijos išeivių vokiečių pirmininkas, pareiškė norą susikontaktuoti su lietuviais.

Britų Reuterio žinių agentūra praneša, kad Lietuvoje yra disidentų grupė Tarybų Sąjungos vykdamiems Helsinkio susitarimams registruoti, žmogaus teisėms ginti.

Nesilaikymams, Agentūros žiniomis, tą grupę sudarą: Viktoras Petkus, kun. K. Garuckas, Tomas Venclova, Etanas Finkelšteinas ir Ona Lukauskaitė-Poškienė.

Prof. dr. Br. Kaslas, knygų autorius, pasireiškia ir kaip meno filantropas: sukaupė gausų dailės ir skulptūros vertingų darbų rinkinį. Dabar tie meno kūriniai išstatyti iš anksto paruoštoj, moderniškai įrengtoj Meno galerijoje, 381 N. Main St., Pittston, Pa. 18640. Neseniai įvyko šios galerijos atidarymas. Galerijos atidarymo proga prof. dr. Br. Kaslas pareiškė: "Būtų labai pageidautina, kad ir lietuviai, lietuviškojo meno atstovai, savo meno darbais šioj Meno galerijoje pasirodytų, užsiangazuotų plačiajai Pensilvanijos visuomenei". Galerija atidaryta šeštadieniais ir sekmdieniais po pietų.

Vienybė, 1977 m. sausio 7 d.

LIETUVIAI CHICAGOJE

"Lietuviai Televizijoje" sausio 8 d. mini savo 10 metų sukaktį. Ta proga sukaktuviniame baliuje linksmą programą atliks newyorkietis dramos aktorius Vitalis Žukauskas. Per 10 m. "Lietuviai televizijoje" programa buvo parodyta apie 560 kartų, už naudojimą stočiai reikėjo sumokėti apie 300,000 dol. Maždaug 170,000 dol. gauta už komercinius skelbimus, perduodamus per "Lietuviai televizijoje" pusvalandį. Likusius apie 130,000 dol. sudėjo lietuviai savo aukomis.

Dr. Jonas Valaitis pirmininkauja komitetui, kuris rūpinasi sutelkti lėšų pastatyti jungtinį paminklą dviem žyriem socialdemokratų veikėjams — prof. Steponui Kairiui, mirusiam 1964 m. ir Kiprui Bielinui, mirusiam 1965 m. Komitete darbuojasi G. Lazauskas, sekr., vajaus pirmininkas J. Skorubskas ir išdininkai J. Krutulius ir M. Pranevičius.

Vladas Rask-Rasčiauskas, American Travel Bureau savininkas, Naujųjų Metų sutikti buvo nuskrides pas savo draugus į Buenos Aires, Argentiną. Po to keletui dienų buvo sustojęs Sao Paulo, Brazilijoje, kur taip pat aplankė savo draugus ir pažįstamuosius.

Lietuvių Operos valdyba, kurią šiam sezonui sudaro Vytautas Radžius, Vaclovas Momkus, Irena Navickaitė, Jurgis Vidžiūnas, Rūta Grauzinienė, Vladas Stropus ir Bronius Maciukevičius, rūpinasi, kaip būtų galima greičiau padengti skolas, susidariusias statant praeitą sezoną tris lietuviškas operas, ir kaip galima geriau pastatyti Gounod 5 v. operą "Romeo ir Julija".

Lietuvių Istorijos draugija gruodžio 12 d. paminėjo savo gyvavimo dvidešimtmetį.

Chicagoje ir artimose apylinkėse veikia keturios aukšt. lit. mokyklos: Chicagos aukšt. (dir. J. Masilionis), K. Donelaičio (dir. J. Širka), Cicero (dir. kun. dr. A. Juška) ir Lemonto. Pradinės mokyklos yra 7. Trys veikia prie aukštesniųjų su tais pačiais vedėjais: K. Donelaičio, Cicero ir Lemonto. Kitos Brighton Pk., Marquette Pk., Dariaus ir Girėno ir Melrose Pk. Dvi veikia valdiškose mokyklose, kitos parapijos ar vienuolyno patalpose. Dar veikia vienas vaikų darželis (ved. J. Juknevičienė) ir Ped. lit. institutas (dir. A. Dundulis).

Lietuvos Dukterų draugijos nutarimu, Chicagoje yra įsteigtas informacijos skyrius tarpininkauti tarp moterų, norinčių rasti kelių valandų per dieną darbo ir ieškančių bet kokio patarnavimo. Šiam skyriui sutiko talkininkauti Dukterų draugijos narė A. Juodviršienė. Reikalui esant, prašome kreiptis į ją telefonu YA 7-4929 pirmadieniais ir penktadieniais nuo 10 val. ryto iki 5 val. po pietų.

Marijos aukštesnioji mokykla šiemet mini 25 metus savo dabartiniuose rūmuose. Joje mokosi 1973 mergaitės visokių tautybių. Lietuvių yra apie 20%. Mokykla turi labai gerą vardą ir, kitose mokyklose mažėjant lankančių skaičiui, Marijos aukšt. mokykla neįstengia visų norinčių priimti. Šių mokslo metų pradžioje priėmė tik du trečdaliui jau nebeturėjo vietos. Su mergaitėmis dirba 80 mokytojų, kurių pusė — Šv. Kazimiero vienuolijos seselės.

Mokykloje veikia lietuvių "Rūtos" ratelis. Didžiulėje mokyklos bibliotekoje specialus kambarys yra skirtas lietuviškoms knygoms.

Vaidas iš pirmosios Lietuvos Kino Studijos spalvoto muzikinio filmo "Velnio Nuotaka". Filmas bus rodomas 3 Pennies Cinema Kino Teatre, Chicagoje, sekmadienį, sausio 23 d., 2:30 val. p. p.

LIETUVIŲ ISTORIJOS DRAUGIJA PAMINĖJO 20 M. SUKAKTĮ

1976 m. gruodžio 12 d. Lietuvių istorijos draugija atšventė 20 m. veiklos sukaktį. Dalyvavo apie 150 istorijos narių ir svečių. Supažindinta su dviem "Lietuvių Tautos Praeities" knygom. Pirmoji skirta vysk. Motiejui Valančiui jo 100 metų mirimo sukakčiai paminėti. Apie ją kalbėjo kun. dr. Ignas Urbonas, o M. Valančiaus raštų ištraukas žemaičių tarpe paskaitė mokyt. A. Bagdonas. Su antra knyga supažindino kun. V. Bagdavičius. Lietuvių istorijos draugija yra išleidusi "Liet. Tautos Praeities" 13 knygų.

Gruodžio 21 d. A. Rūgytės bute įvyko istorijos draugijos valdybos posėdis. Aptarta draugijos veikla. Reikalų vedėja A. Rūgytė palietė veiklos apžvalgą ir apyskaitą. Po posėdžio istorikų susirinkimas.

Iš Romos atvykęs prel. dr. Paulius Jatulis skaitė paskaitą "Romos archyvuose istorinė medžiaga apie Lietuvą".

Supažindino su Vatikano archyvų istorija. Vatikano archyvai yra vieni didžiausių pasaulyje, yra medžiagos ir iš Lietuvos. Nors šie archyvai ne visiems prieinami, bet prel. P. Jatuliui su palankių Lietuvai kardinolų rekomendacijomis pasisekė gauti leidimą ir slaptuose archyvuose rinkti istorinę medžiagą.

Per dešimtį metų kruopštaus darbo jis suredagavo du toms Lietuvos vyskupų reliacijų.

Rinkdamas istorinę medžiagą, paskaitė kelis tūkstančius tomų istorinių dokumentų įvairiomis kalbomis: lotynų, graikų, italų, rusų, slavų bažnytinė kalba, Lietuvos valstybine slavų, lenkų ir kt. kalbomis. Be to, jis paruošė 5000 mikrofilmų. Lietuvą liečiančią medžiagą suredagavo į du toms po 600 psl. Pirmas tomas atspausdintas.

Veikaluose liečiami įvykiai nuo Vytauto ir Jogailos laikų: Vilniaus, Žemaičių, Livonijos, Smolensko, Mogiliavo vyskupų, Kijevo metro-

polito, karalių, kunigaikščių, ambasadorių ir nuncių pranešimai ir įvairios sutartys. Lietuviams istorikams neįkainojamas turtas.

Romoje lietuviai istorikai rašo Lietuvos istoriją. Ivinskio parašyta, bet nebaigta Lietuvos istorija, dabar rašoma, papildant Vatikano archyvuose rastais dokumentais.

Prel. P. Jatulis, padėdamas ukrainams rinkti istorinę medžiagą, yra perskaitęs tūkstančius tomų dokumentų ir suredagavo 12 tomų knygų. Ten rado kelis šimtus laiškų, kuriuos popiežiui rašė grafai Tiškevičiai, Plateriai, Pacai ir karalius Steponas Batoras.

Rasti Vytauto ir Jogailos donacijų raštai Vilniaus ir žemaičių vyskupijoms.

LIAUDIES DAINŲ POPIETĖ

Operos solistės I. Motekaitienės studijoje, Bridgeporte, įvyko liaudies dainų popietė. Solistė svečius pakvietė pasiklausyti studijos auklėtinių programos.

Svečius pradėjo linksminti jaunieji Iz. Motekaitienės mokiniai: A. ir J. Gražiai, D. ir A. Barzdukaitė, R. Jovarauskaitė, L. Andrijauskaitė, J. King, Z. Petkevičienė, Fr. Manzera, A. Rossi, D. Bajalytė, T. Rūta, A. Baronaitytė, Pr. Ragienė. Dainininkus fortepijonu palydėjo muz. M. Motekaitis.

Programa buvo sumaniai sudaryta. Pradžioje kiekvienas dainininkas anglų kalba davė trumpą dainos paaiškinimą, nes buvo daug svečių kitataučių. Dainavo patrauklias liaudies dainas, aranžuotas Šimkaus, Žilevičiaus, Jakubėno, Novicko, Budriūno, Petrausko, Karoso, Gruodžio ir kt.

Visi lietuviukai dainavo lietuviškas dainas, taigi šis koncertas buvo labai naudingas jauniems ir lituanistinui atžvilgiu.

Šiuo atžvilgiu muz. Motekaitienė turi žymių nuopelnų. Jos studija padeda iškilti gabesniems.

PIRMĄ KARTĄ CHICAGOJE NAUJAS SPALVOTAS,
PLAČIAEKRANIS LIETUVIŠKAS FILMAS

VELNIO NUOTAKA

Tai muzikinis filmas, sukurtas pagal Kazio Borūtos romaną
BAL TARAGIS MALŪNAS

Rodomas sausio 23 d.

sekmadienį, 2:30 v. p. p.

3 Pennies Cinema Kino Teatre

2424 Lincoln Ave.

[prieš Fulerton Ave. Chicagos šiaurinėj daly.]

PRIEDE: TRUMPAS DOKUMENTINIS FILMAS

SVARBESNIEJI ĮVYKIAI PAMĖNESIUI

Sausis:

Sausio 10 d. Kultūros židinio mažojoje salėje Brooklyne įvyko BATUNO surengtos diskusijos, kuriose Simas Kudirka ir Vaclovas Sevrukas pasisakė įvairiais Lietuvos laisvinimo ir lietuviškais reikalais klausimų ir atsakymų forma vykusiame apklausinėjime. Moderavo BATUNO vykdomasis pirmininkas Kęstutis Miklas. Ta proga Vienybė išleido padidintą laidą, kurioje įdėjo tų diskusijų eiga pažodžiui.

Vasaris:

Vasario 5 d. Chicagoje mirė aktorius-režisierius Stasys Pilka.

Vasario 12 d. Po sunkios ligos mirė dramų aktorė Aldona Eretaitė-Lange, Bielefeldt, Vokietijoje, 48 m. amžiaus.

Vasario 12 d. Omaha, Nebraskoje, mirė kompozitorius Bronius Jonušas, 77 m. amžiaus.

Vasario 14 d. Visiems lietuviams gerai pažįstama filmų aktorė Rūta Lee-Kilmonytė ištekėjo už milijonieriaus Webster Lowe.

Vasario 14 d. Vilniuje staiga mirė dail. Vytautas Palaima, 65 m. amžiaus.

Vasario 15 d. Kanadoje gyvenantis dail. Antanas Tamošaitis paminėjo 70 metų amžiaus sukaktį.

Vasario 23 d. Chicagoje mirė teisininkas adv. Rapolas Skipitis, 89 m. amžiaus.

Vasario 25 d. Long Beach, Kalifornijoje, mirė muzikas Stasys Kalvaitis.

Vasario 29 d. SLA centre įvyko atremontuoto namo atidarymas. Įrengta graži salė susirinkimams ir pobūviams.

Kovas:

Kovo 4 d. Chicagoje pagerbta ir "visuomenininkės" premija apdovanojota Generalinė Lietuvos konsulė Juzė Raukytė-Daužvardienė.

Kovo 12 d. staiga mirė dr. Vaclovas Paprockas, 70 m. amžiaus, populiarus newyorkiečių tarpe kaip gydytojas ir visuomenininkas.

Kovo 31 d. Brooklyne mirė Ona Ginkienė, prieš 15 metų mirusio veikėjo ir radijo vedėjo Juozo Ginkaus našlė.

Balandis:

Balandžio 23 d. kalbininkui ir visuomenininkui Stasiui Barzdukui sukako 70 m. amžiaus.

Balandžio 24 d. Brooklyne lietuvių pranciškonų leidžiamas laikraštis Darbininkas paminėjo savo 60 m. sukaktį.

Balandžio 25 d. Chicagoje lietuvių paminėjo JAV 200 metų nepriklausomybės sukaktį Crowne teatre, dalyvaujant jų 27 organizacijoms.

Balandžio 25-30 d. Bostone lietuvių dalyvavo JAV 200 metų mirėjime. Buvo paroda ir meniniai rodymai.

Gegužė:

Gegužės 1 d. buv. Lietuvos operos sol. Juozė Augaitytė paminėjo savo 70 metų sukaktį jos garbei surengtame pobūvyje-koncerte Philadelphijoje.

Gegužės 1 d. Newark, N. J., įvyko pirmoji dalis minėjimo, skirto prisiminti prof. dr. J. Stuko įkurtos ir vadovaujamos radijo valandos 35 m. sukaktį.

Gegužės 3 d. Vilniuje staiga mirė operos solistas Valentinas Adamkevičius.

Gegužės 9 d. Brooklyne, Kultūros centre, atidaryta dail. Adomo Galdiko vardo galerija.

Gegužės 8 d. Chicagoje Lietuvių Opera, minėdama savo gyvavimo dvidešimtmetį ir JAV 200 metų sukaktį, pastatė tris lietuviškas operas, kurias sukūrė Jeronimas Kačinskas, Julius Gaidelis ir Vytautas Marijošius.

Gegužės 10-20 d. Amerikoje viešėjo tarptikybė TSRS dvasininkų delegacija, kurioje buvo du lietuviai kunigai: Stasys Lidys ir Vladas Rabašauskas.

Gegužės 13 d. į Lenkiją su savo vyru sugrįžo pianistė Aldona Dvarionaitė, kuri keletą mėnesių lankėsi Amerikoje ir turėjo keletą koncertų.

Gegužės 22 d. Rochester, N. Y., po ilgos ir sunkios ligos mirė vargonų virtuozas Zenonas Nomeika.

Gegužės 24 d. New Yorke mirė vyresniosios kartos veikėjas, buvęs Vienybės bendradarbis Pranas Narvydas, 92 m. amžiaus.

Gegužės 30 d. St. Petersburg, Fla., mirė buvęs ilgametis Brooklynio lietuvių tautinės grupės veikėjas Domininkas Klinga, 83 m. amžiaus.

SLA 59-asis seimas Chicagoje. Sveikina Lietuvos Gen. konsulė J. Daužvardienė. Kairėje – SLA vice-prezidentas A. Čaplikas ir prezidentas Povilas Dargis.

Birželis:

Birželio 5 d. Kęstutis K. Miklas išrinktas BATUNO prezidentu.

Birželio 7-25 d. Lietuvoje lankėsi Bostono lietuvių moksleivių grupė.

Birželio 18-20 d. Toronte vykusioje dižiojoje Kanados filatelijos parodoje Stampex Canada 1976 Lietuvos ženklus buvo išstatęs Paulius Barbatavičius. Už savo eksponatus jis gavo didįjį sidabro medalį.

Birželio 19 d. Stony Brook, L. I., mirė Vienybės rėmėjas Andrius Lapė, 88 m. amžiaus.

Birželio 27 d. New Yorke minėjimu prisiminta prieš 10 m. mirusi visuomenės veikėja ir ilgametė Lietuvių moterų klubų federacijos pirmininkė Ligija Bezumavičiūtė-Bieliukienė.

Liepa:

Liepos 4 d. New Yorke, minint JAV 200 metų nepriklausomybės sukaktį, toje vietoje, kur prieš 300 metų mokytojavo pirmasis lietuvis Aleksandras Karolis Kuršius, padėta memorialinė lenta. Iškilnėse dalyvavo ir pats New Yorko mėras A. Beame. Po oficialios programos lietuviai šoko tautinius šokius gatvėje.

Liepos 5-8 d. Chicagoje, Pick Congress viešbutyje, įvyko 59-asis SLA seimas, kuriame paminėta ir tos organizacijos 90 metų gyvavimo sukaktis.

Liepos 12 d. Chicagoje mirė ilgai sirgęs Sandaros redaktorius Mikas Vaidyla. Jis buvo ilgametis ALTOs centro valdybos narys – išdininkas.

Liepos 12-16 d. New Yorke, Madison Square Garden, vyko demokratų konvencija, pasibaigusi Jimmy Carterio nominavimu į JAV prezidentus. Konvencijoje dalyvavo ir Vienybės redakcijos atstovai.

Liepos 23 d. Nepalio sostinėje Katmandu JAV Bicentennial ekspedicijos grupė pradėjo ruoštis kopti į Everestą kalno viršūnę. Toje ekspedicijoje, kaip korespondentė, dalyvavo ir lietuvių žurnalistė Jūratė Kazickaitė. Ekspedicija tikslą pasiekė spalio 8 d. Ekspedicijos filmai parodyti per televiziją sausio pradžioje.

Liepos 27 d. rašytojui Jurgiui Jankui sukako 70 metų amžiaus. Savo kūriniais lietuviui skaitytojui jis jau pažįstamas daugiau kaip pusę šimto metų. Gyvena Rochestery, N. Y.

Liepos 28 d. į New Yorką atskrido 9 kunigai iš Lietuvos dalyvauti Eucharistiniame kongrese Philadelphijoje. Atvykusiųjų tarpe buvo ir du vyskupai: L. Pavilonis ir R. Krikščiūnas.

Liepos 30 d. Rochester, Minn. mirė muzikas Kązys Steponavičius-Stephens, žinomas Pirmyn choro dirigentas, 70 m. amžiaus.

Rugpjūtis:

Rugpjūčio pirmąją savaitę Philadelphia, Pa., vyko Tarptautinis Eucharistinis kongresas, kuriame gausiai dalyvavo ir lietuviai iš visos Amerikos. Kongrese dalyvavo ir devyni dvasininkai iš Lietuvos. Jų tarpe buvo du vyskupai – Panevėžio vyskupas R. Krikščiūnas ir Kauno vyskupas L. Povilonis. Svečiai iš Lietuvos aplankė New Yorką, Washingtoną ir Chicago. Šį kartą su jais jau pabendravo daug Amerikos lietuvių dvasiškių. Po viešnagės Amerikoje, abu vyskupai, Vatikano kvietimu, lydimi Kauno kunigų Seminarijos prof. kun. dr. P. Vaičekonio, išvyko į Romą, o kiti sugrįžo į Lietuvą.

Rugpjūčio 7 d. Detroitė mirė visuomenininkė, muzikos mylėtoja Veronika Raubiūtė-Motuzienė, 80 m. amžiaus, žinomo veikėjo Felikso žmona.

Rugpjūčio 8 d. New Yorke, Cami salėje, koncertavo viešnia iš Lietuvos – operos dainininkė Danguolė Juodikaitytė, sopranas.

Rugpjūčio 10 d. Baden Badene, Vokietijoje, mirė ekonomistas, visuomenės veikėjas dr. Petras Karvelis, 79 m. amžiaus.

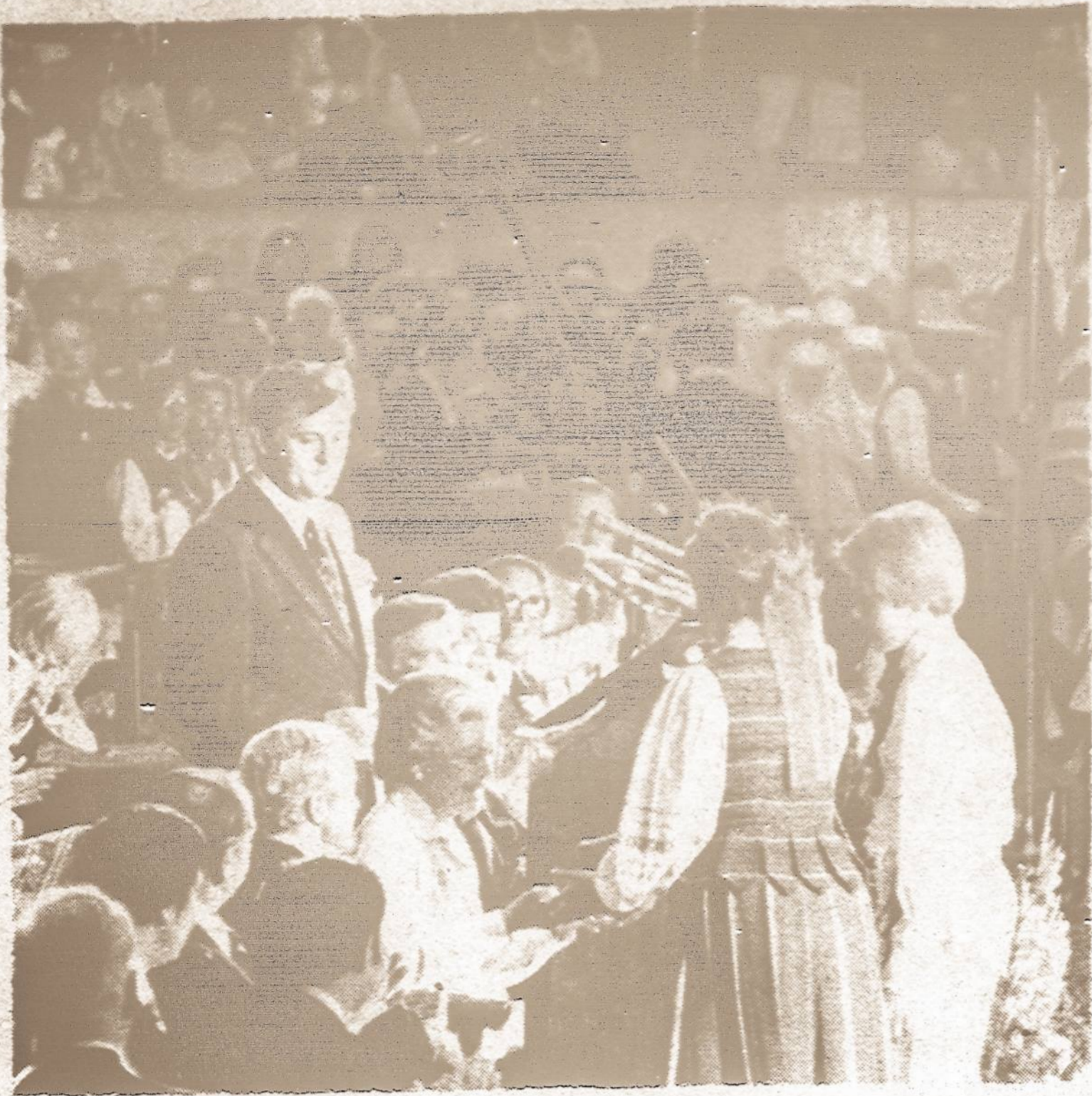
Rugpjūčio 15 d. Buenos Aires mieste, Argentinoje, mirė visuomenės veikėjas inž. Stasys Babronis.

Rugpjūčio 28 d. Rockford, Ill., mirė muzikas Liudas Jarošėkas.

Rugsėjis:

Rugsėjo 5 d. Chicagoje Amfiteatre įvyko V-oji Lietuvių tautinių šokių šventė, skirta JAV 200 metų nepriklausomybės sukakčiai pažymėti. Programą atliko du tūkstančiai šokėjų, o publikos buvo apie 12 tūkstančių. Kaip viešnia, dalyvavo Prezidento Fordo žmona Betty. Ta pačia proga Chicagoje įvyko visa eilė paskirų lietuviškų organizacijų suvažiavimų. Savo reikalus aptarė žurnalistai, vilniečiai, architektai ir inžinieriai ir kt.

Vienybė, 1977 m. sausio 7 d.

JAV prezidento žmona Betty Ford dalyvavo V-oje Lietuvių tautinių šokių šventėje, Chicagos Amfiteatre. Kairėje stovi V. Adamkevičius.

Rugsėjo 11 d. Korporacijos Neo Lithuania New Yorko skyrius Kultūros židinyje surengė simpoziumą panagrinėti Helsinkio susitarimams. Simpoziumui vadovavo dr. Bronius Nemickas, o prelegentais buvo Vytautas Vaitiekūnas, Algimantas Gureckas ir Vytautas Meškauskas. Vieningos išvados neprieita: Vieni tvirtino, kad tie susitarimai Lietuvos bylai didelis smūgis, o kiti, kad — mažas.

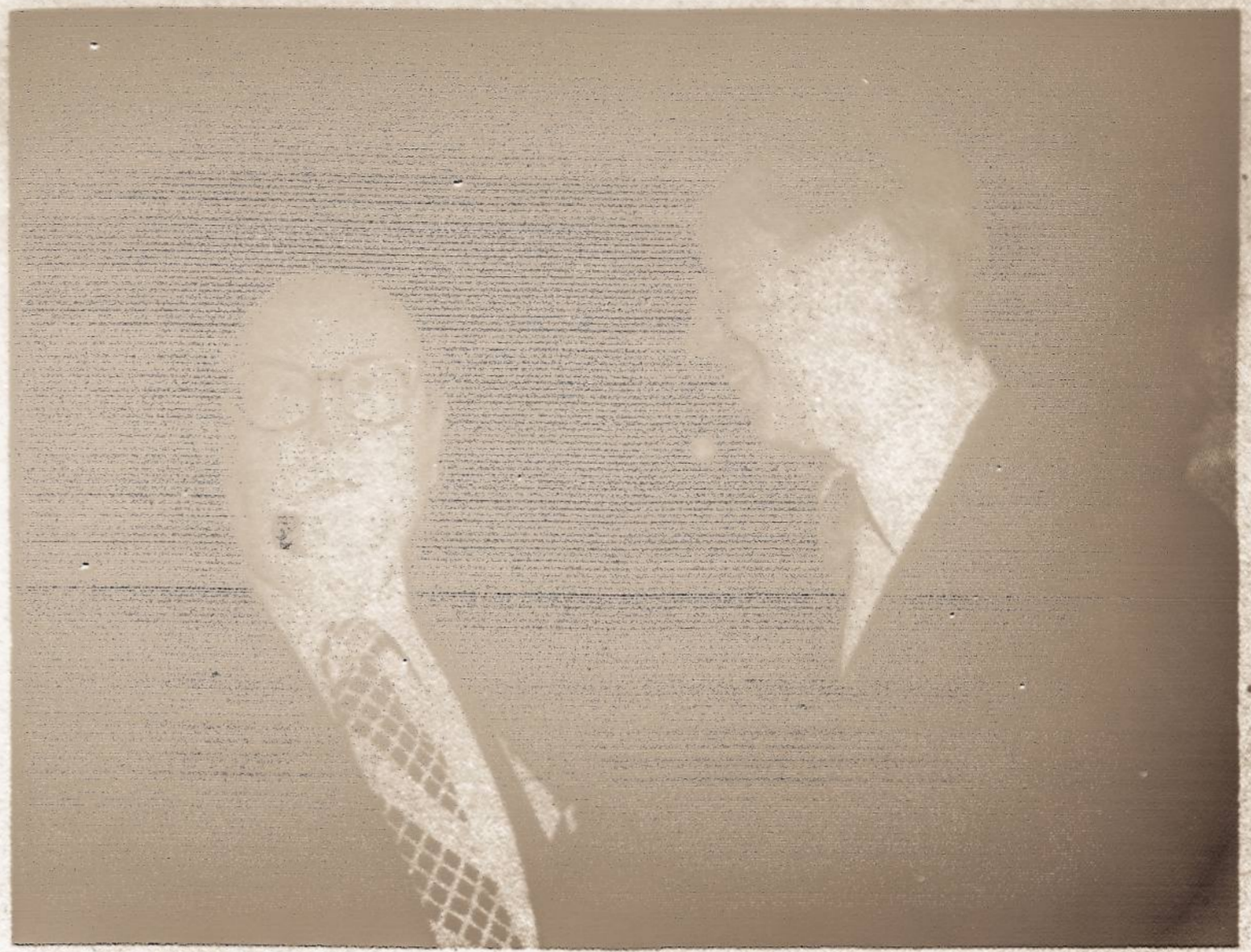
Rugsėjo 18-19 d. Brooklyne, Kultūros židinyje, įvyko Paryžiujė gyvenančių dailininkų Bronės ir Vytauto Kasiulių kūrinių paroda. Prieš tai ji buvo surengta Chicagoje.

Rugsėjo 22 d. VLIKO pirmininko dr. Valiūno namuose New Rochelle, N. Y., buvo sušaukta spaudos konferencija, kurioje pristatyti trys Brazinskai — tarybinio lėktuvo nukreipėjai Pranas su sūnum Algirdu ir naujoji sūnaus žmona Bernadeta, kurią Algirdas vedė, vos atsiradęs Amerikoje, kai jie išlipo New Yorke, iš Venezuelos skrisdami neva į Kanadą. Toje konferencijoje Brazinskai susirinkusiems papasakojo apie savo nutikimus Turkijoje ir Venezueloje. Buvo pranešta, kad JAV Imigracijos įstaiga buvo suėmusi tėvą ir sūnų už nelegalų įvažiavimą į JAV ir paleidusi už užstatą, kurį uždėjęs VLIKO pirmininkas. Dr. K. J. Valiūnas dabar pabrėžęs, kad lietuvių rūpestis Brazinskais nesibaigia, nes reiki Vieniybė, 1977 m. sausio 7 d.

kės samdyti advokatus jų reikalus ginti, kad jiems būtų leista apsigyventi Amerikoje. Jie šiuo laiku gyvena Worcester, Mass.

Rugsėjo 30 d. Petras Jurgėla, Lietuvos Skautų įkūrėjas, sulaukė 75 m. amžiaus.

SLA prezidentas Povilas Dargis susitinka su Jimmy Carter Pittsburgh'e prieš rinkimus.

Spalis:

Spalio 2 d. Pittsburgh, Pa., demokratų partijos kandidatas į JAV prezidentus Jimmy Carter susitiko su etninių grupių atstovais, kurių tarpe buvo lietuviai, žadėdamas ginti jų tėvynių reikalus, jei būtų išrinktas prezidentu. Tą pačią dieną Washingtone Baltuosiuose Rūmuose prez. Fordas priėmė 26 tautybių atstovus ir jiems padarė pareiškimą dėl savo politikos.

Spalio 8 d. JAV Bicentennial ekspedicija pasiekė Everesto kalno viršūnę. Tos ekspedicijos išpūdzius su ja kartu dalyvavusi žurnalistė Jūratė Kazickaitė pradėjo aprašinėti spaudoje ir dailintis per TV.

Spalio 9 d. Chicagoje suruošta sukaktuvinė (ryšium su 70 m. amžiaus sukaktimi) dail. Vlodo Vaitiekūno dailės darbų paroda.

Spalio 14 d. žurnalistė ir visuomeninkė dr. Ona Labanauskaitė paminėjo 75 m. amžiaus sukaktį.

Spalio 18 d. prof. Juozui Eretui, pirmajam Eltos direktoriui ir daugelio knygų apie Lietuvą autoriui, sukako 80 m. amžiaus.

Spalio 19 d. Chicagoje mirė ilgametis Draugo redaktorius Ignas Sakalas, 82 m. amžiaus.

Spalio 25 ir 26 d. New Yorke koncertavo menininkų grupė iš Lietuvos.

Spalio 25 d. visai svečių grupei (20 asmenų) newyorkiečiai surengė priėmimą Vyt. Belecko svetainėje, o spalio 26 d. įvyko koncertas Jungtinių Tautų Dago Hammarskjoldo vardo bibliotekos salėje. Koncertų programą atliko operos solistai Gražina Apanavičiūtė ir Vincėtas Kuprys, akompanuojant Dainiui Trinkūnui, dainininkai Jonas Girižtas ir Edmundas Kuodis, kanklininkė Elena Poškutė ir birbynininkas Jonas Bikauskas. Tie patys menininkai spalio 23 d. koncertavo Chicagoje.

Spalio 24 d. Apreiškimo par. salėje Brooklyne atidaryta Ankstyvesniosios lietuvių išeivijos nuveiktų darbų paroda, kuri vyko iki lapkričio 14 d.

Lapkritis:

Lapkričio 1 d. Rego Park, N. Y., mirė visuomenės veikėjas Albertas Ošlapas, 80 m. amžiaus.

Lapkričio 5 d. rinkimuose į JAV prezidentus laimėjo demokratu

kandidatas James Earl Carter (populiariai vadinamas Jimmy) prieš republikonų kandidatą, dabartinį prezidentą Gerald Ford. Amerikos lietuviai su abiem kandidatais siejo vilčių.

Lapkričio 11 d. suėjo 15 metų, kai mirė Juozas Tysliava, buvęs Vieniybės redaktorius ir leidėjas. Lapkr. 1 d. jis būtų sulaukęs 74 m. amžiaus.

Lapkričio 17 d. Charles ir Onos Cheledenų vadovaujamas Liberty Federal Savings and Loan Association bankas Philadelphijoje, minėdamas savo 75 m. gyvavimo sukaktį, atidarė septintąjį banko skyrių.

Lapkričio 20 d. Kultūros židinyje Lietuvių pranciškonai paminėjo savo 25 metų veiklą Brooklyne. Ta proga įvyko koncertas ir išleistas sukaktuvinis leidinys.

Lapkričio 24 d. Washington, D. C., mirė kalbininkas Leonardas Dambriūnas, 70 m. amžiaus.

Lapkričio 24-28 d. Bostone įvyko 26-asis Šiaurės Amerikos Lietuvių studentų sąjungos suvažiavimas.

Lapkričio 24-28 d. Detroite vyko Lietuvių Katalikų Mokslų Akademijos suvažiavimas.

Lapkričio 27 d. įvyko istorinis Vieniybės 90 metų sukaktuvių minėjimo bankietas, New Yorke, Biltmore viešbutyje, dalyvaujant porai šimtų iš arti ir toli suvažiavusių vienybiečių.

Gruodis:

Gruodžio 10 d. Nepalyje, Katmandu mieste, keliaudamas aplink pasaulį, staiga mirė Aleksandras Kęstutis Kazickas, Juozo ir Aleksandros Kazickų sūnus.

Gruodžio 12 d. Lietuvių Istorijos Draugija Chicagoje atšventė savo veiklos 20 m. sukaktį. Draugija per tą laiką yra išleidusi 13 istorinių knygų ir turi per 100 narių, kurie gyvena visame laisvajame pasaulyje ir renka istorinę medžiagą.

Gruodžio 13 d. Chicagoje staiga mirė kompozitorius Vladas Jakubėnas, 72 m. amžiaus.

Gruodžio 16 d. JAV Imigracijos ir Natūralizacijos Tarnyba atidėjo vėlesniam laikui svarstymą Brazinskių prašymo, kad jiedviem būtų suteikta politinė globa Amerikoje. Ši kartą Tarnyba turėjo pakartotinai svarstyti Brazinskių bylą, po to, kai ji atsiklausė Valstybės Departmen-

Nukelta į 12 psl.

IŠ BALF VEIKLOS 1976 METAIS

BALFo vadovybė, žengdama į Naujuosius Metus, sveikina visus BALFo direktorius, skyrių pirmininkus bei valdybų narius, talkininkus ir rėmėjus. Dėkoja už pastangas, triušą ir aukas. Dėkoja daugybė lietuvių, kurie Jūsų darbštumo ir pasiukojimo dėka pajuto broliškos meilės šilumą savo nelaimės valandose.

Balfiečiai mintimis jungiasi su Lietuvoje bei Sibiro tremtyje kenčiančiais broliais ir sesėmis, linkėdami jiems šiais metais šviesesnio ir viltingo rytojaus.

BALFo direktorių suvažiavime Philadelphia, Pa., Lietuvių Namuose dalyvavo 16 direktorių ir 13 igaliotinių. Suvažiavimą globojo vietinis skyrius, vadovaujamas Juozo Luko, ir direktorius Felikso Andriūno. Išrinktas naujas direktorius Juozas Urbelis iš Melrose Park, Ill., vietoje mirusio kun. Stasio Šantaro. Direktorė Janina Gerdvilienė, New Yorko skyriaus pirmininkė, skyriaus vardu direktorius pakvietė sekantį suvažiavimą suruošti New Yorke.

BALFo apyskaitiniai metai baigėsi 1976 m. gruodžio 31 d. Primena skyriams, kad visos skyrių metinės apyskaitos — surinktos aukos, nario mokesčiai ir narių sąrašai turi būti prisiunčiami Centru, 2606 West 63rd Street, Chicago, Illinois 60629. Telephone: (312) 776-7582. Kadangi dar yra keletas skyrių, kurie nespėjo atsiskaityti, raportų įteikimo data pratęsiamą iki sausio mėn.

BRAZINSKŲ REIKALAI

Prieš keletą metų VLIKui krepiantis į BALFą, pirmininkė Maria Rudienė sutiko perimti tvarkyti Brazinskių reikalus — jų išvežimą iš Turkijos ir teisėtą įkurdinimą kitame krašte.

Uždaviniai įvykdyti didžiausiomis kliūtimis buvo nelaimingi įvykiai, lėktuvu Brazinskams pasitraukiant į vakarus bei tarptautiniai įstatymai, pagal kuriuos, tokiais atvejais, asmenys gali būti baudžiami. Šiuo atžvilgiu nepadėjo ir bendra pasaulinė opinija.

Nežiūrint kliūčių, paskutinių kelerių metų laikotarpyje pirmininkei pašvenčiant nesuskaitomą daugybę valandų ir įdedant nepaprastas pastangas, pasisekė susitarti su turkų vyriausybe ir išvežti iš Turkijos.

Brazinskių pabėgimas iš turkų apsaugoje esančios stovyklos į Amerikos ambasadą Ankaroje padėtį labai sukomplikavo, ir tik po ilgai užsitęsusių, įtemptų derybų su Turkijos ir Amerikos vyriausybėmis bei Amerikos ambasada Ankaroje, pirmininkei pasisekė išvežti Brazinskius iš Turkijos.

Ypatingai buvo sunku surasti kraštą, kuris sutiktų juos apgyvendinti. Teko tartis su daugelio kraštų vyriausybėmis, kol pagaliau Venezueloje gyvenančio lietuvių bičiulio dr. Felikso Zubr įtaka ir jo ypatingu pastangų dėka Venezuelos vyriausybė sutiko Brazinskams duoti visas įvažiuoti į Venezuelą ir, praėjus 30-čiai dienų nuo jų atvykimo, suteikti jiems pilnateisio svetimšalio statusą.

1976 m. rugpiūčio mėn. Brazinskai, lydimi Marijos Rudienės, išvyko į Venezuelą ir čia buvo sutikti ir globoti vietinių lietuvių veikėjų — Jūratės Rosales-Statkutės, Juozo Menkeliūno ir Henriko Gavorskio.

Tačiau, nepraėjus nė 30-čiai dienų ir neįsigalėjus jų teisėms, Brazinskai nelegaliai atvyko į Ameriką. Šių derybų ir išvežimo darbas pareikalavo šešias įtemptas savaites.

Šiuo metu jų teisinius reikalus globoja VLIKas. Gruodžio 4 d. įvykusiame VLIKo suvažiavime, pirmininkas dr. K. Valiūnas savo pranešime paliesdamas prieš keletą metų Brazinskių reikalų pervedimą BALFui, padarė sekantį pareiškimą:

“Valdyba, apsvarsčiusi naują padėtį, nutarė pasitarti su ponija Rudiene, BALFo pirmininke, kad BALFas, kaip šalpos organizacija, galėtų sėkmingiau surasti būdus Brazinskams išgabenti į kitą kraštą ir ten juos įkurdinti. Ponia Rudienė mielai sutiko ir savo didelėmis pastangomis ir BALFo lėšomis Brazinskius rugpiūčio mėnesį nugabeno į Venezuelą.

Brazinskai dabar gyvena šiame krašte ir ji atvykę nelegaliai. VLIKui teko iš naujo daryti žygių, kad jie nuolatos galėtų apsigyventi Amerikoje. Pasamdytas advokatas, kuris vedė jų bylą teismuose, įstaigose.”

Kaip jau buvo skelbta spaudoje, Valstybės Departamentas Brazinskių bylą atmetė. Gruodžio 16 d. jie buvo pakviesti Imigracijos ir Naturalizacijos įstaigų tolimesniam pasiaikškinimui. Sprendimas dar nepadarytas ir po mėnesio jie vėl turi prisistatyti į šią įstaigą.

ŠALPOS REIKALAI

Švenčių proga, BALFas šalpos aukomis prisiminė senelius ir ligonius Vokietijoje, Austrijoje, Prancūzijoje ir Amerikoje, pasiūsta šalpos auka Vokietijos LB Salzgitter Apylinkės Valdybos ruošiamai vaikučių ir senelių Eglutei, pagal jų prašymą BALFo palaikyti seną tradiciją. Šiais metais buvo pasiūsta 365 vartotų rūbų siuntiniai Suvalkų trikampyje gyvenantiems neturtingiesiems lietuviams. Taip pat buvo suteikta stipri parama ir kitur vargstantiems tautiečiams.

SKYRIŲ VEIKLA

13 Skyrius — Los Angeles, Cal. — Pirmininko Vlado Pažiūros pranešimu, 1977 m. sausio 22 d. skyrius ruošia pobūvį Šv. Kazimiero parapijos atnaujintoje salėje.

39 Skyrius — Miami, Fl. — Skyriaus iniciatyva buvo suorganizuotos bendros Kūčios, kurios jau virto gražia tradicija ir sulaukia puikios pasisekimo vietos ir apylinkės lietuvių tarpe. Šia proga renkamos aukos BALFui, ir tokiu būdu prisimenami vargstantieji lietuviai. Skyriui pirmininkauja direktorius P. Šilas, vicepirm. — J. Yankienė, sekr. — K. Kodatienė, išd. — Vl. Šapėnas.

52 Skyrius — Philadelphia, Pa. — Po direktorių suvažiavimo, direktoriaus Felikso Andriūno pastangomis, CV pirmininkė M. Rudienė

Lietuvių Namuose padarė platesnį pranešimą Philadelphia lietuvių visuomenei, kuriame supažindino svečius su dabartiniais BALFo veiklos uždaviniais bei atliktais darbais.

72 Skyrius — Brockton, Ma. — Sandaros salėje skyrius surengė tradicinę vakarienę. Ilgametis rėmėjas Juozas Kairys ir šiais metais per skyrių parėmė BALFą stambesne auka.

85 skyrius — Rockford, Ill. — Dr. Pliopliui dėl sveikatos pasitraukus iš pirmininko pareigų, skyriaus metiniame susirinkime išrinkta nauja valdyba, kuriai pirmininkauja Stasys Surentas. Jam talkina valdybos nariai: vicepirm. P. Šernas, sekr. — S. Tikušis, išd. — V. Keršys, bei nariai — A. Kapačinskas ir B. Morienė. Nauja valdyba energingai jungiasi į veiklą, aktyviai organizuodama rudens vajaus pravedimą.

94 Skyrius — Waukegan, Ill. — Centro Įstaigoje Chicagoy atsilankęs skyriaus sekretorius Vladas Petrauskas painformavo, kad skyriaus naujas pirmininkas yra kun. Jonas Kuzinskas, Šv. Baltramiejaus parapijos klebonas. Sekretoriaus pareigas ir toliau eis Vladas Petrauskas, išd. — Kazys Kazlauskas.

100 Skyrius — New York, N. Y. — Direktorių suvažiavimo proga lankydami rytiniame JAV pakraštyje, CV pirmininkė buvo sustojusi keletai dienų ir New Yorke. Svetinog skyriaus pirm. J. Gerdvilienės surengtame priėmime M. Rudienė turėjo progos pabendrauti su valdy-

bos nariais ir pasidalinti keliomis mintimis BALFui rūpimais klausimais.

139 Skyrius — Collinsville, Ill. — Skyrius praneša, kad buvo išrinkta nauja valdyba, kuriai pirmininkauja Jonas Luja, sekr. — Kristupas Kikutis, išd. — Aldona Švarcienė. Kontrolės komisiją sudaro: Vladas Tervydis, Gustas ir Ema Motiejaičiai.

142 Skyrius — Washington, D. C. — CV pirmininkė, lankydami Washington, D. C. imigraciniais reikalais, turėjo pasitarimą su skyriaus valdyba, kuriai šiuo metu vadovauja Dr. Jonas Balys.

143 Skyrius — St. Petersburg, Fla. — Pirmininkas Jonas Valauskas praneša, kad BALFo vietiniame skyriuje buvo įsteigtas dramos sambūris, kuris, jo asmeniškų lėšų parama, ruošiasi pastatyti A. Kairio “Sidabrinę dieną” 1977 m. kovo mėn.

Chicago Apskritis Valdyba, vadovaujama direktoriaus Valerijono Šimkaus, iškilmingai paminėjo vajaus atidarymą 1976 m. rugsėjo 26 d., Nekalto Prasidėjimo parapijos salėje, ir uždarymą, įvykusį lapkričio 28 d., “Tėviškės” parapijos salėje. Parengimų vadovas Kostas Repšys ir pobūvių šeimininkė Kotryna Repšienė kartu su talkininkėmis paruošė svečiams gardžius užkandžius. Išlaidas padengė adv. Frank Zogas, Midland Savings & Loan Assoc. prezidentas, kuris šiais metais maloniai sutiko globoti BALFo vajaus atidarymą ir uždarymą.

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radziūnas, savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona, pyragai vedybiniais ir kitokiems pokyliams.

Tel. 779-5156

43-04 JUNCTION BLVD., CORONA, QUEENS, N. Y. 11368

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir visais reikalais kreipkitės į

John Orman Agency

REAL ESTATE & INSURANCE

PILDOMI MIESTO, VALSTYBĖS IR FEDERALINĖS VALDŽIOS MOKESČIŲ PAREIŠKIMAI

Geriausias patarnavimas.

110-04 JAMAICA AVE., RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas: Virginia 6-1800

Vienybė, 1977 m. sausio 7 d.

MIRĖ LIETUVOS GARBĖS KONSULAS DR. J. J. BIELSKIS

Sirdies smūgio ištiktas, gruodžio 26 mirė Lietuvos garbės konsulas Los Angeles mieste dr. Jonas Julius Bielskis. Jo palaikai sudeginti, o sausio 6 d. šv. Povilo katalikų bažnyčioje buvo atlaikytos už velionį pamaldos. Lietuvos Diplomatinės Tarnybos vardu atsiveikinimo žodį pasakė Lietuvos gen. konsulas New Yorke Anicetas Simutis.

Nuliūdime velionis paliko žmoną Oną, sūnų Alfrėdą, dukterį Rūtą Hagmann, aštuonis anūkus ir vieną proanūkę.

Velionis buvo gimęs 1891 m. Tytuvėnuose, Raseinių aps. Lietuvoje išėjęs pradžios mokyklą ir pradėjęs gimnaziją, 1908 m. atvyko į JAV ir čia 1915 m. baigė naturopatijos mokslus Hartforde, gaudamas daktaro laipsnį. Vėliau studijavo bendrąją ir tarptautinę teisę ir konsulinę tarnybą ir 1932 m. baigė teisę American University, Cal.

1916 m. dr. Bielskis buvo Amerikos lietuvių tarybos įgaliotiniu Lietuvoje ir dalyvavo pavergtųjų tautų kongrese Lozanoje. Sugrįžęs į JAV, lankė lietuviškas kolonijas, rinkdamas aukas nuo karo nukentėjusiems Lietuvoje. 1917 m. įsteigė Washingtone lietuvių informacinį biuletinį ir porą metų jam vadovavo, tuo pačiu metu būdamas ir Amerikos Lietuvių Tautos Tarybos pirmininku. 1918 m. buvo Lietuvos Vyčių centro pirmininku, o 1919-20 m. Lietuvos Sargų vyriausių organizatorium, vėliau Lietuvos brigados gen. inspektorium, Lietuvos karinės misi-

Dr. J. J. Bielskis

jos JAV nariu ir finansinės komisijos nariu. 1921 m. buvo paskirtas Lietuvos finansiniu įgaliotiniu JAV, o 1923 m. — konsulariniu agentu. Jis suorganizavo JAV pirmąjį konsulatą New Yorke ir nuo 1924 iki 1926 metų buvo konsulu, o 1939 m. paskirtas Lietuvos garbės konsulu Los Angeles mieste.

Velionis nuo 1915 m. bendradarbiavo spaudoje ir yra parašęs lietuviškai "Delegatų kelionė Lietuvon" (1916) ir "Raktas sveikaton ir laimėn" (1918) ir angliškai "Lithuania 1918" ir "Do you feel the Draft".

Žydu, kuriuos lietuviai išgelbėjo nacių okupacijos metų, pareiškimai ir liudijimai reikalingi anglų kalba ruošiamai brošiūrai. Kas žinotų adresus tokių žydu, pasiekusių vakarų pasaulį, prašomi pranešti: Rev. J. Prunskis, 2606 W. 63 St., Chicago, Ill. 60629.

MIRĖ VYTAUTAS NAKAS

Muenchene, Vak. Vokietijoje, anksčiau gyvenęs Chicagoje, gruodžio 21 d., 2:50 val. ryto mirė vos sulaukęs 29 m. amžiaus Vytautas Nakas.

Gimė Salzburge, Austrijoje. Amerikoje išgyveno 25 m.

Pasiliko dideliame nuliūdime tėvai Ona (Kasakaitytė) ir Antanas, teta Marija Kasakaitytė, 2 dėdės Jurgis ir Kazys Kasakaičiai bei kiti giminės Lietuvoje ir Amerikoje.

Priklausė Korp! Neo-Lituanijai, Jūros skautams.

Buvo laimėjęs stipendiją Roosevelt State University of Indiana, tris ir pusę metų dėstė Chicago Conservatory of Music, devynis mėn. dėstė Austrijos Muzikos kolegijoje, du ir pusę metų buvo pranešėjas ir solistas Liberty Radio studijoje Vak. Vokietijoje, lietuvių skyriuje.

Kūnas laidot parvežtas į Chicago, palaidotas gruodžio 31 d. Sv. Kazimiero lietuvių kapinėse.

CHICAGOJE

Trafiko nelaimėje, grįždami iš N. Metų sutikimo, tapo sunkiai sužeisti rašytojas ir buvęs Lietuvos konsulas Brazilijoje Povilas Gaučys ir rašytojas Anatolijus Kairys. Gaučio žmona Emilija, neatgavusi sąmonės, mirė ligoninėje. Automobilį vairavo Kairys.

B. Beržaitė išrinkta Hamiltono lietuvių choro "Aidas" valdybos pirmininke, D. Lukavičiūtė — vicepirm., R. Kvedaraitė, Norkutė ir G. Vitkevičiūtė — valdybos narėmis, Aidutės ruošiasi koncertams ir kelionei į Pietų Ameriką, telkdamos tam lėšas.

Regina Kudžmaitė ir Gintaras Nagys informuoja ir registruoja dalyvius į tradicinę Montrealio Lietuvių Studentų S-gos Žiemos stovyklą St. Donat apylinkėje nuo gruodžio 27 iki sausio 1 d.

Gabija Juozapavičiūtė, PLJ S-gos pirmininkė, pakviesta kalbėti Hamiltono lietuviams Lietuvos nepriklausomybės minėjime vasario 13 d.

Brazilijos Sao Paulo mieste buvusi šv. Juozapo aikštėje pavadinta Lietuvos Respublikos aikšte — Republika Lituania Placa.

Ona Indrelienė, SLA 236 Kuopos Toronte valdybos narė ir visuomenės veikėja, pagerbta specialia bankiete, jai minint 75 m. amžiaus sukaktį. Bankete dalyvavo ir pasakė kalbas įvairių organizacijų bei grupių atstovai. Jai reišė padėką senoji ir naujoji išeivijos karta.

Daug sveikinimų gauta iš JAV ir kitų kraštų. Meninėje programoje dalyvavo Loreta Stanulytė, A. Balsys, sol. V. Verikaitis ir muz. S. Gailevičius.

ĮVAIRIOMS PROGOMS GĖLIŲ GAUSITE

ALICE'S FLOWER SHOP

107-04 JAMAICA AVENUE, RICHMOND HILL, N. Y.

Maloniai kviečiame kaimynystėje gyvenančius tautiečius atsilankyti arba paskambinti telefonu 846-5454. Vakare 835-4149.

CIA RASITE NUOSIRDŲ LIETUVIŠKĄ PATARNAVIMĄ.

HAVEN REALTY

TRAVEL AGENCY • MUTUAL FUNDS • INSURANCE

Perkant ar parduodant namus, išnuomojant butus, įgyjant apdraudus, federalinių ir valstybių [Income Tax] užpildymu, pirkimui piniginiu perlaidu [Money Orders] ir įvairiausiais kitais reikalais, kreipkitės į

JOSEPH ANDRUŠIS

87-09 Jamaica Ave., Woodhaven, NY 11421

Bilietai parduodami visomis susisiekimo priemonėmis
į visas pasaulio vietas

Telef. VI 7-4477

Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. v.

WINTER GARDEN TAVERN

VYT. BELECKAS
Savininkas

Tel. EVergreen 2-6440

SALĖ VESTUVĖMS IR KITOKIOMS PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rūšies lietuviškas maistas
prieinama kaina.

1883 MADISON STREET • BROOKLYN, N. Y. 11227

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Funeral Directors

Juozas Kavaliauskas

LICENSED PENNSYLVANIA AND NEW JERSEY

1601 S. SECOND STREET

PHILADELPHIA, PA.

Telefonas: DEwey 4-5136

M. P. Ballas Funeral Home

ALB. BALTRUNAS-BALTON

660 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y. 11211

NOTARY PUBLIC

Tel. STagg 2-3043

Joseph Garszva

UNDERTAKER AND EMBALMER

JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

231 BEDFORD AVE., BROOKLYN, N. Y. 11211

Telefonas: EVergreen 8-9770

ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

VIENYBĖ

90th Anniversary Year—1886-1976—90-ji Sukaktuviniai Metai

Apie religijos padėtį Baltijos kraštuose amerikiečių publika bus informuojama sausio 22 d. 9 val. cable TV Channel C programoje. Visas pusvalandis bus paskirtas informacijai apie žmogaus teisių pažeidimą Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje ir apie religinę priespaudą. Kalbės Religinės šalpos vedėjas kun. Kazimieras Pugevičius ir BATUNo vicepirmininkas latvis Ints Rupners. Taip pat dalyvaus ir Pro Ecclesia fundacijos prez. Tim Mitchell bei Ed Brennan. Ta programa bus pakartota sausio 28 d. 4 val. Antra programa, taip pat apie religinę priespaudą, per tą pačią TV bus vasario pradžioje — tikslus laikas dar nepaskelbtas. Šioje programoje bus papasakota apie Nijolę Sadūnaitę ir Lietuvių Bažnyčios kroniką. Skaidrėmis bus parodytos Baltijos kraštų svarbesnės bažnyčios, kaip jos atrodė prieš karą ir kaip dabar. Šias programas paruošė ir laiką nemokamai išrūpino BATUNo pirmininkas Kęstutis Miklas.

Dr. J. Stiklorius, Mažosios Lietuvos veikėjas, iš Philadelphia atvyksta dalyvauti Klaipėdos krašto prijungimo prie Lietuvos minėjime ir kalbės apie Liudviką Rėzą jo 200 metų gimimo sukakties proga. Minėjimas vyks sausio 16 d., sekmadienį, 2 val. popiet Christ Congregational bažnyčioje, 91 St. ir 85 Rd. Woodhavene; ji rengia keturios organizacijos.

Vakaras su Algirdu Landsbergiu, rengiamas Vaižganto Kultūros klubo Kultūros židinio mažojoje salėje, įvyksta sausio 30 d., sekmadienį, 4 val. popiet. Kartu bus ir ekslibrisų paroda, apie kurią kalbės dail. J. Sodaitis.

Adriana Jočytė, dainininkė iš Buenos Aires, Argentinos, dalyvaus Jaunimo Sąjungos ruošiamam koncerte sausio 23 d. Kultūros židinyje 3:30 val. popiet. Be jos, koncerte dalyvauja ir neseniai susiorganizuavęs New Yorko Lietuvių jaunimo choras, vadovaujamas Jūratės Vebblaitytės-Litchfield.

Maspatho Liet. Piliečių klubas gruodžio 12 d. metiniame savo narių susirinkime išsirinko naują valdybą. Pirmininku išrinktas R. Snolis, vicepirm. A. Robert, sekr. K. Vainius, pašalpu ir narių mokesčio sekr. P. Kazlauskas, išd. Ch. Sable, direktoriais išrinkti P. Tauras ir A. Sakalas, trustees — A. Sokol, Ch. Antonette ir J. Kriaučiūnas. Moterų sekcijai vadovauja L. Ulrich.

Dail. Natalijos Jasiukynaitės sesuo Marija Žvirblienė ilgesniam laikui paguldyta St. Vincent ligoninėje Manhattane.

Asbury Park Press, New Jersey dienraštis, gruodžio 23-osios laidoje, paminėjęs ir kitų tautybių kalėdinius papročius, plačiau paminėjo lietuviškų kūčių papročius. Medicinos daktarės Birutės Preikštienės, iš Ocean Township, N. J. pasakojimu aprašė lietuvių kalėdinius papročius.

8-oje dailės parodoje, kuri vyks Kultūros židinyje vasario 5-13 d., dalyvaujantys autoriai bus atžymėti premijomis už geriausius darbus. Premijos numatytos už kūrinius tautinės tematikos, tradicinio ir modernaus meno srityje po \$100. Už populiariausį paveikslą — taip pat \$100 premija. Premijuoti bus ir jaunieji dailininkai. Pati stambiausia premija — \$300 — vadinsis M. K. Čiurlonio premija. Taip pat bus skiriami aukso, sidabro ir vario medaliai po \$50 pinigais. Premijoms pinigų aukojo Elena Mickeliūnienė — \$700 ir LB New Yorko apygardos valdyba — \$300.

Ona Yozėnienė, pereinusių metų vasarą lankiusi Lietuvoje, savo išpūdžius išleido atskira knyguote, kurią savo draugams, bičiuliams ir pažįstamiems išsiuntinėjo su šventiniais sveikinimais.

Leidinėlis parašytas angliškai ir gausiai iliustruotas nuotraukomis asmenų, su kuriais ji susitiko ir vietų, kuriose ji apsilankė.

N. Y. tautinių šokių ansamblis Tryptinis, vadovaujamas Jadvygos Matulaitienės, gavo iš New Yorko miesto Bicentennial komiteto padėkos pažymėjimą, kad ansamblis dalyvavo Amerikos 200 metų nepriklausomybės minėjime liepos 4. Pažymėjimą pasirašė pirmininkas, vicepirmininkas ir miesto meras.

Ellen Grigaliūnaite, iš Bayonnės, N. J., Jersey Journal dienraštis, Jersey City, gruodžio 17-osios laidoje laiko iškilia studente. Ji yra paaukojusi 1400 darbo valandų Bayonės ligoninėje. Be to, ši 17-kos metų Amerikos lietuvių lankanti Šv. Šeimos gimnaziją Bayonėje, yra tos gimnazijos orkestro prezidentė, pati gerai groja smuiku, ir buvo priimta į Jersey City State Community College orkestrą. Jos tėvai Elena ir Mykolas Grigaliūnai yra žinomi Vyčių veikėjai.

Vienybei atsiųsti sveikinimai ir aukos bus tęsiami kitame numeryje.

Vienybės jubiliejiname bankiete 1976 m. lapkr. 27 d., laimėjimų traukimo metu. Iš kairės P. Šimėnienė, J. Valaitis ir A. Simušienė. Iš 25 dovanų tik trečdalis laimėjusių buvo bankiete, kitiems, gyvenantiems toliau, dovanos išsiųstos paštu.

Antanas Varnas [dešinėje], New Yorko lietuvių demokratų vadas, praeitų metų lapkričio mėn. sveikino Jimmy Carter laimėjus rinkimus. Sausio 20 d. jis dalyvaus naujojo JAV prezidento inauguracijos iškilnėse, Washington, D. C.

Dėl Jubiliejinės Vienybės laidos

Apgailestaujame, kad iki 1976 metų pabaigos nespėjome išleisti Vienybės 90 m. jubiliejinės laidos.

Nors medžiaga ruošiamą, bet dar ne visi bendradarbiai prisiuntė užsakytuosius straipsnius. Neturėdami redakcijoje reikiamos talkos, nespėjome peržiūrėti visus komplektus ir iš gausaus Vienybės foto archyvo atrinkti reikalingas nuotraukas.

Prašome kantrybės. Vienybės jubiliejinę laidą stengiamės kuo greičiausiai paruošti, bet dar kartą primename, kad iš vyresniojo amžiaus skaitytojų tebelaukiame prisiminimų ir istorinių nuotraukų.

Gaila, kad Vienybėje nebeturime kai kurių metų komplektų, kuriuos keletas asmenų praeityje pasiskolino, bet dar nesugrąžino. Pav., nerandame 1918 m. komplekto, kuris mums ypač svarbus ir reikalingas. Todėl prašome nedelsiant sugrąžinti.

LITUANISTINIO ŠVIETIMO GAIRĖS

LB Švietimo tarybos naujasis pirm. Br. Juodelis išleido pirmąjį bendrąsąjį. Jame dirbančius lituanistinio švietimo darbuosius prašo: 1. Ugdyti ir skleisti lituanistinio švietimo idėją. 2. Išlaikyti lituanistinio švietimo institucijas. 3. Ištvirtinti dirbti, laikantis LB Švietimo tarybos nustatytos sistemos. 4. Nuolat ieškoti lituanistinio švietimo darbo patobulinimų, pagerinimų. 5. Palaikyti glaudų tarpusavį ir tarp-mokyklinį bendradarbiavimą. 6. Ruošti naujus lituanistinio švietimo darbuotojus. 7. Būti lietuvių ambasadoriais plačiame pasaulyje. 8. Vadovautis mūsų veiksmų nurodymais, santykiuojant su tautos kaimeni Lietuvoje. 9. Išlaikyti pozityvų lituanistinio švietimo santykį su laisvės besiekiančia lietuvių tauta. 10. Dalyvauti Lietuvos laisvės atstatymo pastangose.

Naujoji JAV LB Krašto valdyba numačiusi lituanistinio švietimo darbui skirti didžiausią dėmesį, talką ir išteklius.

Birutė Kidolienė iš New Yorko buvo Chicagoj. Rodė savo siuvinėtų paveikslų parodą gruodžio 3 d., Jaunimo centre.

1976 M. IVYKIAI

Atkelta iš 7 psl.

to ir buvo gavusi iš jo rekomendaciją, kad jų prašymas būtų atmetas ir kad jie nebūtų deportuoti į TSRS, bet apsigyventų kitoje valstybėje, kuri juodu sutiktų priimti.

Gruodžio 19 d. Chicagoje Tautiniuose namuose visuomenei pristatyta dr. Vandos Daugirdaitės-Sruogienės parašyta ir VLIKO išleista knyga "Lietuvos Steigiamasis Seimas". Pristatymą rengė Lietuvių Moterų Klubų Federacijos Chicagos skyrius.

Gruodžio 26 d. mirė Lietuvos garbės konsulas Los Angeles mieste dr. Julius J. Bielskis, pirmasis Lietuvos konsulas Amerikoje, 85 m. amžiaus.

Vienybė, 1977 m. sausio 7 d.